KRZYSZTOF PENDERECKI

UBU REX

Wojciech Michniewski / Janusz Wiśniewski

KRZYSZTOF PENDERECKI

UBU REX

PREMIERA 27 WRZEŚNIA 2013

KRZYSZTOF PENDERECKI

UBU REX

Opera buffa w dwóch aktach z prologiem i epilogiem

LIBRETTO WEDŁUG SZTUKI ALFREDA JARRY'EGO *UBU ROI*
Jerzy Jarocki, Krzysztof Penderecki

KIEROWNICTWO MUZYCZNE
Wojciech Michniewski
PRZYGOTOWANIE CHÓRU
Anna Michalak
WSPÓŁPRACA MUZYCZNA
Damian Borowicz, Jakub Kontz
PRZYGOTOWANIE SOLISTÓW - PIANIŚCI KOREPETYTORZY
Tetyana Dranchuk, Michał Gozdek

INSCENIZACJA I REŻYSERIA
Janusz Wiśniewski
CHOREOGRAFIA
Emil Wesołowski
KOSTIUMY
Hanna Szymczak, Janusz Wiśniewski
ASYSTENT REŻYSERA
Magdalena Szczygielska, Magdalena Szlawska
ASYSTENT REALIZATORÓW
Maksym Kohyt
CHARAKTERYZACJA
Klaudia Ostrowska, Dorota Sabak

OBSADA

OJCIEC UBU **Jacek Laszczkowski**
MATKA UBU **Karolina Sikora**

WCZESNA WERSJA OJCA UBU **Iwo Pawłowski**
WCZESNA WERSJA MATKI UBU **Andrzej Stanaszek**

RODZINA KRÓLEWSKA
KRÓL WACŁAW **Daniel Borowski**
KRÓLOWA ROZAMUNDA **Anna Mikołajczyk**
BOLESŁAWA, ICH CÓRKA **Karolina Karcz**
WŁADYSŁAW, ICH SYN **Tomasz Raczkiewicz**
BYCZYSŁAW, ICH DRUGI SYN **Hubert Walawski**

SZLACHETNI PRZYJACIELE
BELLE AU BOIS **Anna Fabrello**
KOTYS **Ryszard Minkiewicz**
MME ŻYRON **Ryszard Morka**
MURZYN **Piotr Nowacki**
SZLACHCIANKA **Tomasz Rak**
ŻOŁNIERZ **Aleksander Kunach**

DWA OBLICZA CARA
PIERWSZE OBLICZE **Marian Kępczyński**
INNE OBLICZE **Damian Konieczek**

GENERAŁ LASCY **Paweł Konik**
POSŁANIEC **Maksym Kohyt**

SZLACHTA
HRABIA WITEBSKI **Jacek Jasman**
KSIĄŻĘ KURLANDII **Leszek Kruk**
KSIĄŻĘ PODOLSKI **Waldemar Sadowski**
MARGRABIA TORUŃSKI **Rafał Sambor**

TRZECH SĘDZIÓW SĄDU NAJWYŻSZEGO
„PIĘTNAŚCIE LAT" **Wojciech Lewandowski**
„DWADZIEŚCIA PIĘĆ LAT" **Wojciech Dowgiałło**
„DOŻYWOCIE" **Paweł Faust**

CZŁONKOWIE RADY FINANSOWEJ
DWA RUBLE **Adam Siebiera**
MME RUBEL **Izabela Plath**
PÓŁ RUBLA **Andrzej Kosecki**

CHŁOPI
STANISŁAW LESZCZYŃSKI **Jacek Batarowski**
ZADEK **Marcin Miloch**
TYŁEK **Krzysztof Brzozowski**
KULAS **Tomasz Potkowski**

STRONA ŚMIERCI
KELNERZY
OBER KELNER **Krzysztof Rzeszutek**
STARSZY KELNER **Krzysztof Mendyk**
KELNER ASPIRANT **Witalij Wydra**

MME MUTIC **Marzena Ostryńska**
KUCHARZ **Wojciech Jurga**
RUDY MARYNARZ **Jan Kurek**
UMRZYK **Bartosz Żołubak**

ŚMIERĆ ZIELONA **Paweł Klemens**
ŚMIERĆ ŻÓŁTA **Wojciech Winnicki**

ŚWITA CARA
Agata Hoppe
Danuta Dunst-Surowiec
Zuzanna Kassak
Marta Szamal
Joanna Wesołowska
Alina Robak
Lilianna Kamińska
Katarzyna Grajewska

ORKIESTRA

I skrzypce
Halina Jastrzębska / koncertmistrz
Anna Manicka / I z-ca koncertmistrza
Maria Stolarczyk-Kmiecik / II z-ca koncertmistrza
Wojciech Koprowski / III z-ca koncertmistrza
Anna Czarny
Izabela Dobrowolska-Mahusay
Aneta Fidrych-Przybyszewska
Katarzyna Januszajtis-Mielczarek
Anna Jastrzębska
Agnieszka Kotuk-Pozorska
Maria Kozłów-Ratke
Marta Stachowiak

II skrzypce
Katarzyna Filipiak / prowadzący grupę
Ewa Juszczyk-Kowalkowska / z-ca prowadzącego grupę
Hanna Bieńkowska
Julita Bobrzecka
Agnieszka Halman
Michał Huszczo
Magdalena Pawłowska
Edyta Tomaszczuk-Gudojć
Przemysław Treszczotka

altówki
Joanna Welz / prowadzący grupę
Maria Kowalkowska-Urbańska / z-ca prowadzącego grupę
Magdalena Bock
Ewa Dulewicz
Danuta Kowalczuk
Andrzej Murowaniecki
Maria Nizio

wiolonczele
Anna Sawicka / koncertmistrz
Magdalena Romanowska-Niewiadomska / I z-ca koncertmistrza
Agnieszka Kaszuba / II z-ca koncertmistrza
Mirosław Czochór
Maria Staśkowiak
Marcin Szczypiorski

kontrabasy
Sebastian Wyszyński / prowadzący grupę
Krzysztof Poznański / z-ca prowadzącego grupę
Beata Leszczyńska

flety
Anna Szewczyk / I głos
Anna Ekielska-Skóra / I głos
Aleksandra Pyrcz / I głos
Magdalena Sławińska

oboje
Marietta Stefaniak / I głos
Marta Różańska-Nowakowska / I głos
Katarzyna Rutyna

rożek angielski
Iwona Pozorska-Argalska / I głos

klarnet Es
Grzegorz Wieczorek / I głos

klarnety
Kazimierz Milewski / I głos
Barbara Kruczkowska-Pappelbaum

klarnet basowy
Wojciech Koliński

fagoty
Grzegorz Hoga / I głos
Zuzanna Leidel-Elert
(+ kontrafagot)

waltornie
Viktor Korunnyy / I głos
Bartłomiej Skrobot / I głos
Zbigniew Kaliciński / I głos
Anna Mondry
Dariusz Wojciechowski

trąbki
Michał Jaskulski / I głos
Tadeusz Milewski

puzony
Marian Stefanowicz / I głos
Bogdan Kwiatek

tuba
Łukasz Gruba / I głos

perkusja
Szczepan Polewski / I głos
Lidia Romanowska / I głos
Zenon Elert
Tomasz Siedlik
Łukasz Lewczak

piła
Magdalena Romanowska-Niewiadomska

celesta
Izabela Paszkiewicz-Posańska

trąbki na sali
Kamil Kruczkowski
Marcin Poprawski

BANDA
trąbki
Artur Elert
Robert Bracki

flugelhorny
Bartłomiej Żółtowski
Kamil Munz

waltornie
Viktor Korunnyy / I głos
Bartłomiej Skrobot / I głos
Zbigniew Kaliciński / I głos
Anna Mondry
Dariusz Wojciechowski

puzony
Artur Borkowski
Krzysztof Gudelun

tenorhorn
Mateusz Zielke

baryton
Mieczysław Musiał

helikon
Patryk Wrąbel

perkusja
Nikodem Wojtkiewicz

Opera Bałtycka po latach przygotowań i prób zaprezentowania dzieła Krzysztofa Pendereckiego doczekała się możliwości zmierzenia się z jednym z najważniejszych tytułów w światowej muzyce współczesnej. To dzieło ma już bogatą tradycję realizacji na polskich scenach operowych. Znakomita premiera Krzysztofa Nazara w Krakowie za dyrekcji Ewy Michnik, pełna rozmachu realizacja Krzysztofa Warlikowskiego i Jacka Kaspszyka w Operze Narodowej – to tylko dwa najważniejsze przykłady.

My powierzyliśmy kierownictwo muzyczne Wojciechowi Michniewskiemu, który jest niekoronowanym królem wykonań muzyki współczesnej w Polsce, a jednocześnie sprawdzonym przyjacielem i doradcą naszej Opery Bałtyckiej. Autorem inscenizacji i scenografii będzie jeden z najwybitniejszych ludzi teatru europejskiego Janusz Wiśniewski. Ten tajemniczy i konsekwentny artysta przez wiele lat kierował Teatrem Nowym w Poznaniu, gdzie powstała większość jego autorskich spektakli. Realizował je również na wielu scenach Europy, a ostatnia jego mistrzowska premiera w Teatrze Polskim w Warszawie pokazała, że wciąż należy do ścisłej czołówki twórców, którzy przemawiają w teatrze nie tylko wstrząsającymi obrazami, ale również wielką siłą moralizatorską dającą nam nadzieję, że w chaosie wartości dzisiejszego świata wciąż istnieje jasna wykładnia odwiecznej walki dobra ze złem, a to przecież najważniejszy temat sztuki od początku świata aż po jego kres.

Doniosła, jak się spodziewam, realizacja opery Krzysztofa Pendereckiego *Ubu Rex* tych znakomitych twórców i najlepszych wykonawców wspieranych przez nasze cudowne zespoły Chóru i Orkiestry, niech będzie hołdem złożonym przez Operę Bałtycką wielkiemu kompozytorowi w roku jego imponującego jubileuszu. Będziemy go obchodzili w całym kraju, bo to prawdziwe święto polskiej kultury i światowej muzyki.

Marek Weiss

UBU REX
ekscytujące doświadczenie pedagogiczne

Brigitte Ayrault

Czy *Ubu Rex* może dzisiaj trafić do społeczności nastolatków z przedmieścia? Decyzja, by umieścić utwór Alfreda Jarry'ego w programie nauczania brzmi jak „groteskowe" (fr. *ubuesque*) wyzwanie. Uczniowie wywodzący się z marginesu mają duże trudności, by zrozumieć kody, jakimi posługuje się „klasa wyższa". Czyż nie jest prowokacją zmuszanie ich do zajmowania się tymi antybohaterami, równie komicznymi co wulgarnymi? Dla nas, nauczycieli literatury w placówkach „Priorytetowych Obszarów Edukacji" (ZEP), jest to wyjątkowo ciekawe zadanie – skłonić tę trudną młodzież do zastanowienia się nad tragedią, która skrywa się pod pozorem komedii. Uczniom, którzy mają trudności z czytaniem Racine'a i Corneille'a oraz nie potrafią się zidentyfikować z klasycznymi bohaterami, którzy wydają się tak odlegli od ich codzienności, Alfred Jarry, przywołując rabelaisowskie motywy, umożliwia poprzez śmiech łatwiejsze zrozumienie tekstu: sam jako autor jest w zmowie z odbiorcami swojego dzieła, co pozwala usunąć przeszkody i uprzedzenia wobec „literatury klasycznej". Nastolatki, dla których przekraczanie dopuszczalnych granic jest sposobem samorealizacji, ciekawi fakt, że *Ubu Rex* w momencie powstania w roku 1896 spowodował ogromny skandal. Zupełnie naturalnie i łatwo wytwarza się jakaś nić porozumienia pomiędzy Alfredem Jarry'm a naszą rebeliancką publicznością.

Omawianie lektury zaczynam od wyjaśnienia genezy dramatu, przytaczam anegdotę o Alfredzie – uczniaku z liceum w Rennes, który chciał szydzić z nauczyciela fizyki, niejakiego pana Heberta. Dla naszych uczniów, którzy często wchodzą w konflikty z instytucjami edukacyjnymi, jest to z pewnością intrygująca historia! Zwariowana despotyczność Ubu jest uśpiona i szybko podbija publiczność gotową dołączyć do tej satyry społecznej!

Przed przystąpieniem do szczegółowej analizy krytycznej i ujawnieniem wątku dotyczącego totalitaryzmu w pismach Jarry'ego, daję im posmakować zabawy i pozwalam nacieszyć się poszukiwaniem źródeł śmiechu w zaczepkach słownych (*grówno* czy *kroćkrocikropidjasków*), komicznych gestach i sytuacjach (brzuchaty Ubu, który nie myśli o niczym innym jak tylko o jedzeniu, brutalny mąż, lecz zdominowany przez żonę manipulantkę).Wymiany ciosów, nieporozumienia, spirala zbrodni w dużym uproszczeniu przypominają grę komputerową.

Gdy już uda mi się zjednać śmiechem moich nastolatków i gdy niebanalne postaci Jarry'ego uwiodą ich, łatwiej jest uczyć odnajdywania tego, co kryje się za groteskowym wcieleniem głupoty i ironią uśmiechniętą lub gorzką, rozpoznawania konwencji burleski, mocy oddziaływania karykatury władcy i jego skandalicznego porządku społecznego. Potem przychodzi czas na zestawienie tego, co sami znaleźli w dramacie z tym, co ja uzupełniam na temat kontekstu społeczno-historycznego: klimatu politycznego końca XIX wieku, nękanego przez rewolucje, tak jak teraz przez strajki związkowców. Można pójść dalej w refleksji nad dostępem do władzy, reżimem politycznym, tyranią, napięciem pomiędzy narodami na poziomie europejskim, odwiecznym pytaniem o koszty, jakie można ponieść dla osiągnięcia określonych celów.

Moi uczniowie są więc zdolni, by zająć się analizą tekstu Alfreda Jarry'ego, jego niezwykłą nowoczesnością, rozumieją jak można grać konwencjami teatru (antybohaterowie są parodią tragedii). Są też wreszcie w stanie docenić jakim prekursorem był ten wynalazca „patafizyki", który ogłosił nadejście surrealizmu i czasu absurdu.

Wreszcie, pozostaje im dostrzec współczesne zagadnienia zawarte w tym utworze, ustalić w jakich kwestiach pisarz upomina czytelników lub widzów XXI wieku – wieku, w którym demokracja jest wciąż w powijakach, w którym powracają stare demony historii. Zaskakuje profetyczność naszego wielkiego Alfreda Jarry'ego, który zdaje się dużo wcześniej zrozumiał makabry, jakie miały stopniowo stać się udziałem XX i XXI wieku. Jego przesłanie jest uniwersalne, ponieważ *nigdzie jest wszędzie!*

Brigitte Ayrault – żona Premiera Republiki Francuskiej; certyfikowany nauczyciel literatury współczesnej, od 1976 do 2010 nauczycielka w College ZEP (Obszar Edukacji Priorytetowej) na przedmieściach Nantes.

Streszczenie LIBRETTA

Opr. Jacek Marczyński

PROLOG

W drodze do Polski. Ubu z kompanami płynie żaglowcem tam, *gdzie wśród zacnych ludzi, gapimy się, jak z mózgów leci szlam.*

AKT I

WIELKIE ŁOŻE UBU I UBICY

Ubu przez sen dowodzi wojskiem tak głośno, że budzi siebie i przerażoną żonę. Wykrzykuje też: *grówno!*, co wywołuje reakcję Ubicy, iż straszny z niego cham. Małżonka użala się nad swą nędzną egzystencją, ale Ubu uważa, że wiedzie mu się dobrze, jest w końcu kapitanem dragonów i adiutantem króla Wacława. Ubica podsuwa jednak myśl zamordowania monarchy i jego rodziny. Ubu waha się, ale kusi go wizja posadzenia własnego zadka na królewskim tronie.

WIELKIE ŻARCIE

Państwo Ubu wydają ucztę, na którą zapraszają Bardiora i jego towarzyszy, chcąc pozyskać w nich wspólników swego planu. Goście z lubością oddają się obżarstwu, snując rozważania o spisku. Kapitan Bardior, skuszony obietnicą Ubu, który chce oddać mu Litwę i Inflanty, zgadza się pomóc gospodarzowi. Ręczy też za swoich ludzi. Zabawę przerywa nadejście królewskiego posłańca. Ubu zostaje wezwany na dwór i udaje się tam z przekonaniem, iż ktoś go zdradził.

U KRÓLA

Król z małżonką i synami pracuje w pasiece przy ulach. Ubu wyznaje, że spisek jest dziełem Ubicy i Bardiora, ale król uważa, że adiutant upił się i nie bierze jego słów na serio. Za wierną służbę mianuje go hrabią Starachowic. Ubu jest wzruszony, ale królowa Rozamunda przeczuwa zagładę rodziny królewskiej. Widziała Ubu we śnie.

SPISEK

Ubu wraca do domu z orderem, nie zmienia to jednak planu spiskowców, którzy omawiają plan zabójstwa króla. Nie ma zgody co do rodzaju śmierci: trucizna czy rozpłatanie szablą. W końcu ustalono, że rodzina królewska zostanie wymordowana podczas jutrzejszej parady, a hasło da Ubu okrzykiem: *grówno!*

Wielka parada i królobójstwo. Przed udaniem się na uroczystość król Wacław gani jednego z synów, Byczysława za złe zachowanie wobec Ubu i zabrania mu uczestnictwa w paradzie. Rozamunda opowiada mężowi o śnie, w którym Ubu zamordował króla i przywłaszczył sobie koronę. Niezrażony opowieścią Wacław udaje się na trybunę, choć synowie go od tego odwodzą.

Podczas parady Ubu zbliża się do króla, depcze mu po nogach i krzyczy: *grówno!* Na to hasło spiskowcy zabijają monarchę oraz jego synów, Bolesława i Władysława. Byczysław walczy dzielnie, udaje mu się

uciec wraz z matką. Ubu zakłada koronę na głowę, lud święci objęcie przez niego władzy, zwłaszcza, że nowy król rozpoczyna panowanie od obietnicy rozdzielenia pieniędzy i od wielkiej uczty. Żąda jednak, by poddani nie oszukiwali go przy płaceniu podatków.

AKT II

NA ZAMKU. ODMÓŻDŻANIE

Ubu i Ubica są szczęśliwi, wspaniale jest być monarszą parą. Król urządza wyścigi, kto przybiegnie pierwszy, dostanie skrzynię ze złotem. Nie może jednak przestać myśleć o Bardiorze, który po zamordowaniu Wacława przestał być potrzebny. Nie ma też zamiaru oddać mu Litwy, Ubica radzi, by go nie zrażać, bo obróci się przeciw nim, ale Ubu rozkazuje Bardiora uwięzić za rzekomy spisek.

Na wezwanie króla przybywa szlachta. Ubu skazuje wszystkich na tortury, mają być poddani działaniu maszyny do odmóżdżania. Ubu przejmuje szlacheckie majątki oraz postanawia sam stanowić prawa i podatki. Gdy wzbudza to sprzeciw sędziów i członków rady finansowej, ich też wtrąca do lochu. Teraz osobiście – chodząc od wsi do wsi – będzie zbierał podatki.

U CARA

W moskiewskim pałacu przed oblicze władcy zostaje doprowadzony Bardior, który uciekł z więzienia w Polsce. Wyznaje, że za namową Ubu przyczynił się do śmierci kuzyna cara, króla Wacława i prosi o zorganizowanie wyprawy przeciwko uzurpatorowi. Car mianuje go podporucznikiem w pułku kozaków, Bardior obiecuje służyć lojalnie.

POBÓR PODATKÓW

W chłopskiej zagrodzie wieśniacy opowiadają o zbrodniach Ubu i o tym, jak okrutnie ściąga podatki. Przybywa Ubu z najemnikami. Najstarszy z wieśniaków, Stanisław Leszczyński błaga o litość, niedawno chłopi wpłacili sto tysięcy do urzędu skarbowego, ale Ubu wsadza opornych do maszyny służącej do wyciskania podatków. Posłaniec informuje, że Bardior zdradził, a car wypowiedział wojnę. Najemnicy szykują się do walki, Ubu rusza do boju.

WOJNA

Ubu sądząc, że car nie ruszy do walki przed obiadem, rozpuszcza wojska. Tymczasem posłaniec przynosi wieść o powstaniu w kraju, które zmusiło Ubicę do ucieczki. Rosjanie rozpoczynają atak. Ubu rusza do walki, w czasie bitwy rozpoznaje i zabija Bardiora. Następuje pojedynek na przezwiska między Ubu i carem. Ubu przegrywa i ucieka, car goniąc go, wpada do okopu, wydaje się, że za chwilę umrze. Polacy już wierzą w zwycięstwo, ale w cara wstępuje nowy duch i prowadzi swoją armię do glorii.

UCIECZKA

Pokonany Ubu ucieka przez ośnieżone pola Litwy. Jego żołnierze padają jeden po drugim, pozostała tylko garstka najemników. Przybywa Ubica wygnana z Polski, po chwilowej kłótni następuje pogodzenie się małżonków.

EPILOG

Na pełnym morzu. Ubu, Ubica i ich kompani, omijając zamek w Elsynorze, Germanię i Francję, płyną ku krainom, gdzie wolność rozpływa się w braterstwie, braterstwo w równości, równość w sprawiedliwości, a sprawiedliwość w bezprawiu. Tylko taki niezwykły kraj godny jest tego, by ich przygarnąć.

Jacek Marczyński – publicysta i wieloletni recenzent muzyczny, operowy i baletowy dziennika „Rzeczpospolita". Był wykładowcą Uniwersytetu Warszawskiego i sekretarzem artystycznym Teatru Narodowego. Autor *Przewodnika operowego* (2011), współpracownik TVP Kultura, publikuje również w miesięczniku „Teatr".

Jerzy Jarocki i Krzysztof Penderecki o operach

Jerzy Jarocki
Napisałeś cztery opery. Pozwól, że jeszcze raz zacytuję Bronnenmayera: *20 czerwca 1969 roku, ważna data, to dzień premiery „Diabłów z Loudun" w hamburskiej operze, w dwa dni później Stuttgart daje wielkie dzieło sceniczne Polaka w reżyserii Güntera Brenerta. Opera robi furorę w międzynarodowej prasie. W sześć tygodni później w Santa Fe.* Wkrótce dzieło to grano w ponad dwudziestu teatrach na całym świecie. Znów odnowienie gatunku! Gatunku, który nie miał wtedy dobrej prasy.

Krzysztof Penderecki
W okresie powojennym nie pisano oper, forma ta odeszła do lamusa. Funkcjonowało w społecznej świadomości słynne stwierdzenie Pierre'a Bouleza, że wszystkie teatry operowe należy wysadzić w powietrze. W roku premiery *Diabłów z Loudun* udzielił on w „Spieglu" na ten temat wyzywającego wywiadu.
Lubię operę... Pierwsza moja opera jest jak gdyby kontynuacją *Pasji*. Temat i język bardzo zbliżone. W zasadzie utwór ten wyobrażałem sobie jako sceniczne oratorium, lecz forma przerosła plany i objawiła się w postaci bliskiej operze. Tak więc *Diabły z Loudun* nie są typowym przykładem gatunku. Moja druga opera w ogóle nie jest operą...

Jerzy Jarocki
Raj utracony według poematu Johna Miltona.

Krzysztof Penderecki
...jest to *sacra reppresentazione*, czyli wczesna forma oratorium scenicznego. Nawet w partyturze nie istnieje pod nazwą opera.

Trzecie moje dzieło w tym gatunku to *Czarna maska*, opera, i to bardzo charakterystyczna. Szukałem tematu, który zamknąłby się w formie jednoaktówki, znalazłem go w utworze Gerharda Hauptmanna.

Jerzy Jarocki
Jednoaktówka, w której gra siedemnaście czy osiemnaście osób i do tego często jednocześnie śpiewają! To dzieło orkiestrowe!

Krzysztof Penderecki
Tak, ale bardzo spójne. *Czarną maskę* uważam za jedno z najlepszych swoich dzieł, które oczywiście innym może się w ogóle nie podobać.
(...)
To jest bardzo trudne dzieło. Jak w prawdziwej operze ensemblowej, tekst jest tutaj porozrzucany po różnych polifonicznych głosach, tak że słowa w gruncie rzeczy nie dochodzą do uszu słuchaczy. Idąc na spektakl trzeba znać „story", właściwie jak w *Pasji*, i słuchać muzyki, a nie tekstu. A jeśli chodzi o czwartą moją operę, to Ty też możesz coś tu powiedzieć.

Jerzy Jarocki
Zanim przejdziemy do *Króla Ubu*, pozwól, że zatrzymam Cię jeszcze przy roku 1969, czyli przy premierze *Diabłów z Loudun* w Hamburgu.

Krzysztof Penderecki
Swinarski... Ta współpraca była pomysłem Konrada. Jeszcze w czasie prób do *Nie-Boskiej* podsunął mi tekst *Diabłów z Loudun*... nie pamiętam, czy to była książka Aldousa Huxleya, czy też już adaptacja Johna Whitinga.

Wcześniej mówiłem mu, że noszę się z zamiarem napisania opery. Odwiedził mnie na wakacjach w Jastrzębiej Górze i wręczył egzemplarz. Temat od razu mnie zafascynował, z miejsca chciałem pisać libretto. Konrad zasugerował pewne skróty – to bardzo długi tekst. Potem premiera, niestety, nieudana. Dlaczego? Za dużo Polaków znalazło się w jednym miejscu. Lidia Jerzy Skarżyńscy, Konrad Swinarski, Henryk Czyż, Andrzej Hiolski i ja, może jeszcze ktoś. Doszło do tego, że przy końcu prób nikt z nikim nie rozmawiał – typowe dla Polaków. Nie było mowy o żadnej współpracy, wszyscy robili sobie na złość. Odbyły się dwa czy trzy spektakle – na zasadzie, że jak Swinarski chciał skracać scenę czy grać w szybszym tempie, to Czyż naumyślnie dyrygował wolniej. Wściekłem się i zabroniłem dalszych przedstawień.

Na szczęście dwa dni później miałem premierę w Stuttgarcie. Gdyby nie to wystawienie, nikt by zapewne nie pamiętał o *Diabłach z Loudun*.

Jerzy Jarocki
W parę tygodni później Konrad zrobił premierę w Santa Fe...

Krzysztof Penderecki
I to znakomitą! Ale wtedy z Polaków byliśmy tylko on i ja, zresztą nie wtrącałem się.

Jerzy Jarocki
Już wtedy pisano o elementach *buffo* w Twojej muzyce.

Krzysztof Penderecki
Tam są dwie postaci, już w samym tekście, utrzymane w tonacji *buffo*. Ale generalnie niemożliwe jest napisanie wielkiego dramatu bez scen o podobnym charakterze. Zarówno w *Diabłach z Loudun* jak i w *Czarnej masce* występuje wiele charakterystycznych, zabawnych scen. Być może wyostrzony język dramatu nasunął mi pomysł napisania opery *stricte buffo*. Pamiętam, że pierwszy raz rozmawiałem z Tobą na ten temat dobre dwadzieścia lat temu.

Jerzy Jarocki
Współpracę przy libretcie zaproponowałeś mi w 1972 roku, tuż po premierze *Króla Ubu* w teatrze lalkowym w Sztokholmie, z którym współpracowałeś, i po wcześniejszych doświadczeniach w Niemczech. Ktoś miał Ci pomagać, zniechęciłeś się i zwróciłeś się do mnie.
Poza ogromnym blokiem muzyki religijnej i blokiem muzyki czystej, od dłuższego czasu zauważam u Ciebie ciągoty do napisania dzieła, w którym mógłbyś sobie pozwolić na wyjście poza utwór, krytyczne spojrzenie z zewnątrz i zabawę z materiałem.

Krzysztof Penderecki
Ubu zainteresowałem się bardzo dawno. Po raz pierwszy obejrzałem ten dramat w reżyserii Jana Biczyckiego w 1957 roku w „Stodole". Wiele razy myślą wracałem do tego tematu, ale albo nie miałem czasu, albo pomysłu na libretto. Wydawało mi się ono nie do napisania, zwróciłem się więc do Ciebie. (ogólny śmiech)

Jerzy Jarocki
Też byłem zajęty, a potem już nie widziałem sensu zajmowania się takimi tematami. Robiłem wtedy ze Staszkiem [przyp. red. Radwanem] *Mord w katedrze*, *Życie snem*, a Ty przygotowywałeś *Requiem* – sztutgardzka prapremiera zrobiła na mnie wstrząsające wrażenie, podobnie jak na niemieckiej publiczności.

Krzysztof Penderecki
Mogę powiedzieć z całą pewnością, że gdybym napisał *Ubu* dwadzieścia lat temu, na pewno byłby to utwór satyryczny, polityczny, coś w rodzaju ostrzeżenia. Pisząc teraz, chciałem się po prostu zabawić cudzymi technikami, wyśmiać się z innych (dobrotliwie, nie złośliwie). W 1972 roku tego klucza jeszcze nie miałem, było za wcześnie.

Jerzy Jarocki
Przymierzając się do libretta wiedzieliśmy dobrze, co to za materiał – Ubu jako postać i *Ubu* jako utwór – że jest to typowy antybohater: tchórz, kłamca, gbur, oszust...
Nagromadzenie tych cech stworzyło efekt nadmiaru, który odrealniał postać, sprawiał, że nie przymierzało się już do niej norm etycznych. To samo zaczęło dotyczyć także innych bohaterów. Śmiech kosztem serio. Środki muzyczne mogły się zmienić w trakcie tego naszego długiego pisania, ale ogólna tendencja nie.
(...) Słychać, że bawisz się także własnymi środkami.

Krzysztof Penderecki
Nie tylko swoimi! Także Strawińskiego (szczególnie z baletów). Tak jak dla siedemnastolatka Alfreda Jarry'ego nie było autorytetów, tak i dla mnie nie było żadnych świętości. Sięgnąłem pełną garścią do historii opery i nie tylko opery. Przetwarzałem, a to, co powstało, jest już moją muzyką. Ale gdyby ktoś chciał się drobiazgowo dopatrywać, to w pierwszym fragmencie jest i styl Gioacchino Rossiniego, i styl Wolfganga Amadeusza Mozarta. Czuje się ich technikę, choć nie ma cytatu. Właściwie cała opera usiana jest takimi quasi-cytatami.

Fragment rozmowy przeprowadzonej z Krzysztofem Pendereckim przez Jerzego Jarockiego i Stanisława Radwana na Dużej Scenie Starego Teatru, w Krakowie 12 listopada 1992 w ramach cyklicznych spotkań pt. „Goście Starego Teatru", przedruk z: „Teatr" 6/1995, red. Maryla Zielińska.

Penderecki o swojej muzyce

Rozmowa na 80-lecie

Iwona Lindstedt: Pana muzyka sonorystyczna jest dziś dla wielu młodych ludzi autentycznym objawieniem. Niektórzy twórczo się nią inspirują – najpierw Jonny Greenwood, teraz Piotr Orzechowski „Pianohooligan"...

Krzysztof Penderecki: Cieszę się, że znalazłem nowego słuchacza. Już nie jestem straszakiem dla młodych. Moją muzykę, która nie była przecież grana przez wiele lat, odkrywa następne pokolenie. W lecie ubiegłego roku dyrygowałem moją muzyką w Gdyni, podczas festiwalu Open'er – na ten koncert przyszło kilkadziesiąt tysięcy młodych ludzi. Orzechowskiego bardzo cenię, to bardzo zdolny muzyk, wykazujący się też umiejętnościami kompozytorskimi, bardzo wrażliwy na dźwięk. Gra na przykład *Polymorphię* na fortepianie, a raczej w środku fortepianu, wykazując się dużą wyobraźnią... Greenwood napisał zaś „odpowiedzi na *Polymorphię*" [*48 responses to „Polymorphia"*]. Można je także nazwać wariacjami, impresjami. I rzeczywiście *Polymorphia* się tam w pewien sposób pojawia, ale poza tym jest to jego utwór, inspirowany moją muzyką lat 60.

A jednak Pana stare kompozycje brzmią nowocześniej, niż jego.

Bo nie można dalej pójść w tym kierunku, niż ja poszedłem w *Polymorphii* czy w *Kanonie*, który jest jeszcze bardziej ciekawy. Idąc dalej tą drogą należałoby chyba totalnie zniszczyć instrument lub go podpalić...

Tak, to przecież nie są „efekty" same dla siebie, jak się niekiedy sugeruje. Mówił Pan często, że to forma jest najważniejsza...

Moje utwory przeżyły właśnie dzięki formie.

Zdjęcie z Archiwum Stowarzyszenia Ludwiga van Beethovena

To potwierdza moje przekonanie, że jest Pan mistrzem dramaturgii formalnej. Dzięki temu nawet najbardziej skomplikowane warsztatowo dzieła, docierają do słuchaczy. Czy to wrodzona intuicja, czy to wynika z wiedzy teoretycznej albo psychologicznej?
Psychologicznej bardziej niż teoretycznej, bo do tego nie trzeba przecież dużej teorii. Co najwyżej można sobie budować jakąś sztuczną teorię.

Nieprzypadkowo jedna z ważnych książek na temat Pana muzyki, napisana przez Tadeusza A. Zielińskiego, nosi tytuł *Dramat instrumentalny Krzysztofa Pendereckiego*?
Te moje pierwsze kompozycje, jak *Polymorphia* czy *Tren*, były utworami samoistnymi, ale jednocześnie również przygotowaniem do dużej formy. Bez nich nie napisałbym *I Symfonii*. Ale nie tylko *Pierwszej*, która utrzymana jest jeszcze w kręgu klasterowym, ale też następnych moich dzieł symfonicznych. Mają one bardzo określoną dramaturgię a także idealne wyważenie proporcji, bez których nie można napisać utworu dłuższego niż 15 minut.

Wielokrotnie mówił Pan o związkach między muzyką a architekturą. Również o tym, że pierwsze swoje kompozycje najpierw rysował, dopiero później wypełniając tę konstrukcję dźwiękami. Czy coś z tej praktyki zostało do dziś?
Tak, widzę architekturę utworu muzycznego i często sobie pomagam szkicem graficznym. Wydaje mi się, że zależność istnieje – jeśli taki szkic graficzny ma pewną logikę, to i napisany według tego utwór będzie ją miał. Może dlatego, że grafika zawsze mnie bardzo interesowała. Od tego zacząłem. Dziadek mój chciał, bym poszedł na Akademię Sztuk Pięknych, bo dobrze rysowałem. Początkowo posługiwałem się ołówkiem sprawniej niż nutami. To „widzenie" struktury muzyki mi pozostało. Każdy ma swoją metodę pisania. Jeden siedzi przy fortepianie, wystukuje akordy i zapisuje wszystko, co zagrał. Drugi szuka w komputerze, tworzy komputerowe symulacje. Też tak można. Ale czy można napisać symfonię przy fortepianie czy komputerze?

A jakie znaczenie miała dla Pana twórczość elektroniczna? Ma Pan w dorobku kilka takich utworów. Jesienią w Warszawie prezentowane były na przykład „kompozycje olimpijskie", napisane z okazji Igrzysk Olimpijskich w Monachium w 1972 roku *Ekecheiria* oraz *Aulodia*.
To był epizod. Niemal od razu zorientowałem się, że potrafię lepiej pisać bez elektroniki. Są w niej oczywiście takie elementy, które mnie naprowadziły na pewną drogę, otworzyły uszy na nowe dźwięki i szumy. Były one wówczas nowe i inspirujące, ale tylko do pewnego momentu. To jest tak, jak zjeść konserwę i zjeść potrawę gotowaną. Konserwa zawsze zostaje konserwą. Dźwięk, który jest elektroniczny, który zawsze jest taki sam, jest dla mnie zaprzeczeniem twórczości – muzyką „w zamkniętej puszce".

Jest Pan kompozytorem bardzo wszechstronnym, uprawia niemal wszystkie gatunki muzyczne. Świadczą o tym także najnowsze utwory...
Ostatnio, 6 stycznia, na Trzech Króli, miałem prawykonanie *Missa brevis a cappella* napisanej dla lipskiego chóru z okazji 800-lecia jego istnienia.

No i *Koncert podwójny na skrzypce i altówkę* – rzecz raczej niezwykła, bo przecież nie ma zbyt wielu podobnych przykładów w literaturze...
Ale wiem dlaczego nie ma – pisanie na skrzypce i altówkę jest bardzo trudne. Męczyłem się z tym bardzo. To nie jest to samo, co pisać na przykład na skrzypce i wiolonczelę lub na dwoje skrzypiec. Altówka i skrzypce nie zawsze dobrze ze sobą brzmią. Trzeba mieć jednak rękę Mozarta, by – jak w jego *Sinfonia concertante* – skomponować na ten zestaw instrumentów wielki utwór.

Mozart pisał także opery...
Właśnie podpisałem umowę ze Staatsoper w Wiedniu na nową operę – *Fedrę*. Rozpocznę nad nią pracę w lecie. *Fedra* jest obecna w moich notatkach od 40 lat, jako jeden z tytułów oper, których napisanie brałem pod uwagę. Co roku przed Bożym Narodzeniem robię sobie muzyczny rachunek sumienia i w dniu wigilijnym rozpoczynam pracę nad nowym utworem. W tym roku rozpocząłem szkice do *Chaccony* na skrzypce solo, dla Anne-Sophie Mutter.

Kiedyś mówił Pan o planach napisania opery dla dzieci, ale to chyba już nieaktualne?
Chciałem napisać dla wnuczki, wrócić do muzyki, którą napisałem w 1965 roku dla Teatru Lalkowego „Marcinek" w Poznaniu. Przedstawienie nosiło tytuł *Najdzielniejszy z rycerzy*. Zamierzałem dopisać co nieco do mojej pierwotnej partytury i zrobić z tego małą, trwającą godzinę operę dla dzieci. Lecz nie mogłem, bo ktoś po prostu ukradł tę pierwszą partyturę z biblioteki teatru. Nie ma jej tam! Na kolejne pełnowymiarowe opery mam kilka pomysłów. Biorę pod uwagę *Austerię* Juliana Stryjkowskiego z librettem Antoniego Libery. Myślałem o *Pannie Julii* Augusta Strindberga – to też mnie bardzo interesuje. Może napiszę dla Lusławic, bo to musi być kameralna opera... Jeszcze kilka takich tematów operowych mam, ale oczywiście wszystkiego nie będę w stanie zrealizować.

A *Diabły z Loudun*?
Niedawno byłem w Kopenhadze, bo tam w Duńskiej Operze Królewskiej wystawiają nową wersję *Diabłów* w koprodukcji z Teatrem Wielkim – Operą Narodową w Warszawie. Właśnie porównałem obie partytury: pierwsza miała 206 stron, nowa – 347.

To znaczy, że w zasadzie „mniejsza połowa" została dopisana?
Większa jedna trzecia (śmiech). Tak, prawie połowa. To jest nowe spojrzenie na utwór, który powstał w latach 60. „Odkurzyłem" go, napisałem na mniejszy skład orkiestrowy, bo pierwotnie było 105 wykonawców. W tej chwili nie ma pieniędzy na wykonywanie tak wielkich oper. Trzeba by pożyczać 20–30 muzyków, a na to żaden teatr nie może sobie pozwolić. Albo biorą muzyków, ale ograniczają liczbę smyczków, a to nie ma sensu, bo nie brzmi dobrze. Postanowiłem więc stworzyć nową partyturę, co zajęło mi prawie dwa lata i szło równolegle z komponowaniem innych utworów. Jestem jednak bardzo zadowolony, bo dzieło brzmi inaczej. Nic nie zmieniałem w partiach solistów, ani jednej nuty. *Klavierauszug* został ten sam, tylko niektóre sceny rozszerzyłem, dodałem wstępy, których wcześniej nie było – takie *Vorspiele*. Zostało to, czego się śpiewacy nauczyli według starego wyciągu. Natomiast wyostrzyłem instrumentację, szczególnie w partiach Mannoury'ego i Adama, w tych

najbardziej *buffo* scenach. Powiedziałem, że nie chcę już tej starej wersji, bo przyzwyczaiłem się do nowej. Pierwsza zostaje w archiwum. A nowa jest – jak sądzę – o wiele lepsza.

A jak przedstawiają się plany Pana profesora w zakresie symfoniki?
Właśnie nagrałem wszystkie swoje symfonie z orkiestrą Juventus dla wytwórni fonograficznej DUX. Niebawem mają się ukazać, oczywiście poza *Szóstą*...

Ale *Szósta* będzie? I będzie to *Elegia na umierający las*?
Tak. Gdy rozpocząłem już nad nią pracę, pojawiła się propozycja napisania utworu na obchody 3000-lecia Jerozolimy. Koncepcja *Szóstej* nie pasowała do charakteru tego zamówienia, dlatego od razu zabrałem się za *Siódmą*, czyli *Siedem bram Jerozolimy*, ale nigdy nie zrezygnowałem z planów ukończenia *Szóstej*. Wybrałem już do niej teksty. Nie wykluczam też, że pozostanie ona w ideowym związku z *VIII Symfonią Pieśni przemijania*.

Skład wokalno-instrumentalny to Pana ulubione medium?
Głos ludzki to dla mnie najwspanialszy instrument. Zawsze świeży, nie może się zużyć i niesie za sobą emocje, których też nie da się osiągnąć innymi środkami.

Zapytam o *Pasję Łukaszową*. Słuchałam jej na żywo w 2009 roku w Canterbury i muszę przyznać, że wywarła na mnie piorunujące wrażenie. Ta muzyka się zupełnie nie zestarzała...
Gdy postanowiłem napisać *Pasję*, byłem młodym kompozytorem, który dotychczas nie stworzył utworu dłuższego niż kilkuminutowy. Przyznam się, że nie wiem, jak mi się z tą *Pasją* udało... Miałem wtedy 33 lata. Ale młody człowiek się nie boi, prze do przodu... Myślę, że najlepsze wykonanie *Pasji* odbyło się jednak w Warszawie, w 2011 roku, na Festiwalu Beethovenowskim. Miałem wówczas do dyspozycji trzy chóry, po sto osób w każdym oraz chór dzieci. Gdy chór jest mały, wszystkie *divisi*, czyli podziały partii wokalnych na mniejsze grupy, nie brzmią dobrze. Zresztą – jak Pani zapewne słyszała – chcę napisać jeszcze jedną *Pasję*, ale zupełnie inną...

Pewnie, choćby podświadomie, będzie Pan ją konfrontował z tą pierwszą...
Tak, i to jest najtrudniejsze – zmierzenie się z tą pierwszą, która była napisana ot tak, w ciągu sześciu tygodni. Teraz pewnie zajęłoby mi to dwa lata.

W Pana aktualnej muzyce można znaleźć wszystko – i klaster się zdarzy, i piękna, tonalna melodia. Pisać muzykę oryginalną i świeżą po doświadczeniach minionego wieku jest zapewne bardzo trudnym zadaniem...
Tak, to jest trudne, ale staram się panować nad materiałem. Mnie się wydaje, że w okresie pisania *Pasji wg św. Łukasza* miałem więcej intuicji niż doświadczenia. Porwanie się na taki utwór było aktem odwagi – dość wspomnieć balast historii, Bacha... To może tylko młody człowiek.

Ciekawa jestem, jak Pan patrzy na próby porządkowania, systematyzowania swojego twórczego dorobku?
Nie pasuję do jednej szufladki.

Tak mi się też wydaje. Niektórzy badacze dzielą Pana twórczość na wiele, dość krótkich etapów, bardzo różnorodnych, inni – przeciwnie – szukają w niej dłuższych okresów. Pan profesor widzi ją chyba w znacznie szerszej perspektywie, bo kiedyś mówił o swej *Iliadzie* i *Odysei*. Czy były w niej jakieś znaczące przełomy?

Nie było dużych przełomów. To jest rozwój zaplanowany, organiczny, nie ma w nim momentów zwrotnych, w których zacząłem całkiem inaczej komponować. Weźmy jako przykład utwory *a capella*, które piszę cały czas. Uprawianie tego rodzaju muzyki jest trudne, ale ją właśnie uważam za najpiękniejszą. Te dzieła, od *a cappella* z *Psalmów Dawida* do moich ostatnich utworów, jeśli chodzi o materiał, harmonikę, wcale się nie zmieniły. A *Agnus Dei* z *Missa brevis* to jest chyba jeden z najlepszych utworów, jakie napisałem w życiu. Tak o nim myślę.

Bardziej zmieniała się muzyka instrumentalna, ale też nie jakoś szczególnie gwałtownie, chyba z wyjątkiem przełomu między *I Symfonią* a *Przebudzeniem Jakuba*. Są oczywiście w mojej twórczości takie utwory, które wnoszą powiew zmiany, ale to nie te najbardziej znane. Na przykład czymś nowym był *Król Ubu*, który jednocześnie nawiązuje do mojej muzyki scenicznej z lat 60. Pewne pomysły motywiczne, brzmieniowe, fakturalne z tego utworu przewijają się potem w innych dziełach, na przykład w *V Symfonii*...

A jeśli miałbym wskazać coś takiego z rzeczy najnowszych, to byłby to wspomniany *Koncert podwójny na skrzypce i altówkę*. Jest on, wydaje mi się, trochę inny od dotychczasowych moich utworów. Może dlatego, że tak trudno było go napisać. Łatwo jest zdobyć słuchacza i wejść w świat na jeden sezon, ale na przetrwanie przez 50 sezonów nie każdy może sobie pozwolić. Dlatego ciągle muszę być czujny. Wszystkie utwory, które piszę są ze sobą powiązane, choć inne... Uważam, że ten koncert ma elementy, których nie było wcześniej.

Czyli najbardziej znaczące było zamknięcie fazy awangardowej *I Symfonią* i otwarcie nowej *Przebudzeniem Jakuba*...

Tak, ja to nazwałem *Snem Jakuba*. Istotnie był to krok w inną stronę. Ale nie tylko to. Zaraz po *Jakubie* napisałem trzy nowe sceny do *Diabłów*, które akurat miały być wykonywane. I tam jest podobna muzyka. Ten *Jakub* jakoś uchylił drzwi, umożliwił mi wyjście z kręgu klasterowego. A *I Symfonia* jeszcze w nim tkwi. Bardzo ważna jest w niej struktura i symetria jej czterech części.

Czy pozostaje ona w jakimś związku z klasyczną formą?

Nie dosłownie, ale istotnie, trudno jest komponować symfonię, zupełnie zapominając o formie sonatowej. Bo jednak ekspozycja musi być w symfonii, musi być przetworzenie. U mnie większa część utworu zawsze jest przetworzeniem, olbrzymia większość. Lubię wracać do pierwszych pomysłów – jest więc i rodzaj repryzy. Myślę, że forma symfonii, która się kształtowała ze dwieście lat, jest formą idealną, której nie ma sensu zapominać. Jest sprawdzona tysiąckrotnie.

Czy myśli Pan już o *IX Symfonii*?

Nie, jeszcze nie myślę, bo to jeszcze nie czas. Muszę wpierw napisać *Szóstą*, ze dwie opery i potem dopiero będę myślał o *Dziewiątej*...

Rozmawiała Iwona Lindstedt

Rozmowa odbyła się 15 stycznia 2013 roku. Ukazała się w kwartalniku „Beethoven Magazine" nr 17, Wiosna 2013.

Zdjęcie z archiwum Artysty

Krzysztof Penderecki

Urodził się 23 listopada 1933 w Dębicy. Studiował kompozycję u Franciszka Skołyszewskiego, a następnie w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie u Artura Malawskiego i Stanisława Wiechowicza. Jest laureatem wielu nagród artystycznych krajowych i zagranicznych, w tym m.in.: I, II i III nagrody na II Konkursie Młodych Kompozytorów Związku Kompozytorów Polskich (1959), Nagrody Państwowej I st. (1968, 1983), Nagrody Związku Kompozytorów Polskich (1970), Nagrody im. Herdera (1977), Nagrody im. Honeggera (1978), Nagrody im. Sibeliusa (1983), Premio Lorenzo Magnifico (1985), Nagrody Fundacji im. Karla Wolfa (1987), Grammy Award (1998, 1999, 2001), Grawemeyer Music Award (1992), Nagrody Międzynarodowej Rady Muzycznej UNESCO (1993), nagrody Best Living World Composer (2000), Nagrody Księcia Asturii (2001).

Krzysztof Penderecki jest *doktorem honoris causa* kilkudziesięciu uniwersytetów, m.in. w Rochester, Bordeaux, Leuven, Waszyngtonie, Belgradzie, Madrycie, Poznaniu, Warszawie, Buenos Aires, Glasgow, Münster, Seulu, Krakowie i członkiem honorowym Royal Academy of Music w Londynie, Accademia Nazionale di Santa Cecilia w Rzymie, Kungl. Musikaliska Akademien w Sztokholmie, Akademie der Künste w Berlinie, Academia National de Bellas Artes w Buenos Aires, Académie Internationale de Philosophie et de l'Art w Bernie, Académie Nationale des Sciences, Belles-lettres et Arts w Bordeaux, Royal Irish Academy of Music w Dublinie, American Academy of Arts and Letters. Posiada wysokie odznaczenia państwowe i zagraniczne.

W latach 1973–1978 wykładał w Yale University w New Haven, w latach 1972–1987 był rektorem Akademii Muzycznej w Krakowie, w latach 1987–1990 dyrektorem artystycznym Filharmonii Krakowskiej. Jest pierwszym gościnnym dyrygentem Norddeutscher Rundfunk Orchester w Hamburgu i Mitteldeutscher Rundfunk Sinfonie Orchester w Lipsku. Od 1992 do 2000 roku pełnił funkcję dyrektora artystycznego Festiwalu Casalsa w San Juan (Puerto Rico). W 1997 roku został dyrektorem artystycznym orkiestry Sinfonia Varsovia. Od 1998 roku jest doradcą Beijing Music Festival w Pekinie, a od 2000 – gościnnym dyrygentem China Philharmonic Orchestra.

Prowadzi koncerty z czołowymi orkiestrami symfonicznymi w Stanach Zjednoczonych i Europie. Obok własnych utworów dyryguje dziełami symfonicznymi twórców z różnych epok.

14 grudnia 2005 roku Profesor Krzysztof Penderecki został uhonorowany najwyższym polskim odznaczeniem – Orderem Orła Białego. We wrześniu 2007 roku otrzymał tytuł Honorowego Profesora Petersburskiego Konserwatorium im. Nikołaja Rimskiego-Korsakowa. Jego imię znalazło się wśród tak wybitnych osobistości świata muzycznego jak Juri Temirkanov, Rodion Szczedrin, Galina Wiszniewskaja.

W kwietniu 2008 roku Profesor Krzysztof Penderecki został uhonorowany Złotym Medalem Ministra Kultury Armenii, otrzymał Dyplom Honorowego Profesora Państwowego Konserwatorium w Erewaniu i odebrał nagrodę Orły 2008 za najlepszą muzykę do filmu *Katyń* Andrzeja Wajdy. 5 maja 2008 roku w Bremie pod batutą kompozytora i z Radovanem Vlatkovićem jako solistą odbyła się światowa premiera *Koncertu na róg i orkiestrę*, a 22 listopada podczas jubileuszowego Festiwalu Krzysztofa Pendereckiego w Warszawie został po raz pierwszy wykonany *III Kwartet smyczkowy* kompozytora.

Twórczość kompozytora obejmuje ponad 100 utworów, w tym 16 utworów kameralnych i na instrumenty solowe, 27 utworów orkiestrowych, 7 symfonii, 17 koncertów na różne instrumenty, 19 pieśni i utworów chóralnych, 4 opery, oraz 18 kantat i oratoriów. Krzysztof Penderecki jest autorem muzyki do ponad 100 filmów fabularnych i dokumentalnych, spektakli dla dzieci i dorosłych.

W 2009 roku Krzysztof Penderecki otrzymał Ordre de Mérite du Grand-Duché de Luxemburg oraz Order Honorowy od Prezydenta Republiki Armenii. W 2009 roku skomponował *Kadisz* z okazji 65. rocznicy likwidacji łódzkiego getta.

Krzysztof Penderecki został zaproszony do Komitetu Honorowego Komisji Obchodów Roku Chopinowskiego 2010 przy Ambasadzie RP w Lizbonie, Tokio i Rzymie. 14 stycznia 2011 roku w Warszawie odbyła się premiera utworu *Powiało na mnie morze snów — Pieśni Zadumy i Nostalgii* na sopran, mezzosopran, baryton, chór i orkiestrę, napisanego na zamówienie Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina z okazji zakończenia roku Chopinowskiego.

Najnowszy utwór kompozytora, *Koncert podwójny na skrzypce i altówkę* w wykonaniu Janine Jansen i Juliana Rachlina miał swoją premierę w Musikverein w Wiedniu 22 października 2012 roku. Premiera nowej wersji opery *Diabły z Loudun* miała miejsce w Kopenhadze 12 lutego 2013.

Wojciech Michniewski

KIEROWNICTWO MUZYCZNE

Dyrygent i kompozytor, urodzony w 1947 roku w Łodzi. Studiował w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie – dyrygenturę pod kierunkiem Stanisława Wisłockiego (dyplom z wyróżnieniem), teorię muzyki (również dyplom z wyróżnieniem) oraz kompozycję u Andrzeja Dobrowolskiego. Wraz z Krzysztofem Knittlem i Elżbietą Sikorą utworzył grupę kompozytorską KEW. Jego utwór *Szeptet na 2 soprany, 2 mezzosoprany, 2 alty i kulturystę* (1973) zdobył w 1975 nagrodę włoskiego Radia i Telewizji Premio RAI. W latach 1973–78 związany był z Filharmonią Narodową, początkowo jako dyrygent-asystent, zaś od 1976 jako dyrygent.

W 1974 zdobył wyróżnienie na Ogólnopolskim Konkursie Dyrygenckim w Katowicach, w 1977 – I nagrodę i Złoty Medal na Międzynarodowym Konkursie Dyrygenckim im. Guido Cantellego w mediolańskim Teatro alla Scalla, w 1978 – brązowy medal na Międzynarodowym Konkursie Dyrygenckim im. Ernesta Ansermeta w Genewie.

W latach 1979-81 był dyrektorem artystycznym Teatru Wielkiego w Łodzi, pełniąc równocześnie (do 1983) funkcję kierownika muzycznego sceny współczesnej w Warszawskiej Operze Kameralnej. Następnie (1984–87) był stałym dyrygentem gościnnym Polskiej Orkiestry Kameralnej, pełniąc ważną rolę w jej transformacji w znaną dziś Sinfonię Varsovię, a od 1987 do 1991 stał na czele Filharmonii Poznańskiej jako jej dyrektor naczelny i artystyczny. Po 1991 dyryguje wyłącznie gościnnie.

Jest dyrygentem bardzo wszechstronnym, prowadzi zarówno koncerty symfoniczne, jak i spektakle operowe, a obok repertuaru klasycznego jest szczególnie ceniony za interpretacje muzyki współczesnej. W 1975 otrzymał „Orfeusza" – nagrodę krytyki za najlepsze wykonanie polskiego utworu na „Warszawskiej Jesieni" (*Psychodrama* Tadeusza Bairda), w 1987 – nagrodę krytyki na Musikbiennale Berlin.

Nadal chętnie współpracuje z czołowymi polskimi zespołami – Filharmonią Narodową, Sinfonią Varsovią, Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia, czy też warszawskim Teatrem Wielkim, gdzie przygotował muzycznie prapremiery oper Elżbiety Sikory (*Wyrywacz serc*, 1995), Roxanny Panufnik (*The Music Programme*, 2000), Pawła Mykietyna (*Ignorant i szaleniec*, 2001), wznowienie opery Rossiniego *Tankred* oraz przedstawienia z cyklu *Terytoria: Curlew River* Benjamina Brittena, *Zapiski tego, który zniknął* Leosa Janačka, *Sonety Szekspira* Pawła Mykietyna, *Fedra* Dobromiły Jaskot i balet *Alpha Kryonia XE* Aleksandry Gryki, *Zagłada domu Usherów* Philipa Glassa i *Ofelie* Henrika Helsteniusa.

W Operze Bałtyckiej przygotował w 2011 roku operę Elżbiety Sikory *Madame Curie* (spektakl wydany na płycie DVD, przez firmę DUX, otrzymał prestiżową francuską nagrodę Orphée du Prestige Liryque de l'Europe).

W 2011 roku w Operze Narodowej przygotował prapremierę spektaklu *...i przejdą deszcze* w choreografii Krzysztofa Pastora, a w 2013 *Quadsja Zaher* Pawła Szymańskiego (cykl *Terytoria*).

Dokonał wielu nagrań płytowych, radiowych i telewizyjnych. W 1996 uhonorowany został nagrodą „Fryderyk" za płytę z muzyką Witolda Lutosławskiego, nagraną z Krzysztofem Jakowiczem i orkiestrą Sinfonia Varsovia. W 1999 tę samą nagrodę otrzymała jego płyta – galowy koncert Rossiniego z Ewą Podleś, zaś w 2004 nominację do „Fryderyka" uzyskała płyta z jego interpretacjami muzyki Mieczysława Karłowicza i Wojciecha Kilara. Koncertował w Europie, Azji, Ameryce Północnej i Południowej. Brał udział w wielu międzynarodowych festiwalach muzycznych.

W 2005 roku uhonorowany został Nagrodą Związku Kompozytorów Polskich za wieloletnie i kreatywne towarzyszenie polskiej muzyce współczesnej oraz został uhonorowany Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis".

Janusz Wiśniewski

INSCENIZACJA I REŻYSERIA

Reżyser, scenograf, grafik. Absolwent Wydziału Reżyserii Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie.

W 1981 roku Janusz Wiśniewski przygotował scenografię i współtworzył inscenizację opery Zbigniewa Rudzińskiego *Manekiny* w reżyserii Marka Weiss-Grzesińskiego. Rok później spektakl miał premierę w Teatrze Wielkim w Warszawie. Przedstawienie otrzymało Nagrodę Międzynarodowego Festiwalu Teatr Narodów w Sofii w Bułgarii. *Manekiny* odniosły wielki sukces i zdobyły uznanie publiczności m.in. we Francji i Niemczech.

W 1982 roku Janusz Wiśniewski przygotował swój pierwszy spektakl autorski w Teatrze Nowym w Poznaniu *Panopticum à la Madame Tussaud. Wielkie umieranie, czyli czarna śmierć. Paris 1680.* Przedstawienie było prezentowane wielokrotnie na największych scenach teatralnych w Europie i podczas najważniejszych festiwali teatralnych: w Hanowerze (Niemcy, Festival Theater der Welt), Grazu (Austria, Strerischer Herbst Festival) i Amsterdamie (Holandia, Holland Festival).

Rok później w Teatrze Nowym w Poznaniu miała miejsce prapremiera kolejnego spektaklu autorskiego Janusza Wiśniewskiego *Koniec Europy*. Dostał on Grand Prix, Nagrodę Krytyki i Nagrodę Publiczności na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym BiTEF w Belgradzie. Werdykt jury Festiwalu był pełen uznania dla reżysera i jego dzieła: „Janusz Wiśniewski, potwierdzając wielkie zasługi polskiego teatru dla historii teatru współczesnego, zaznaczył się na tegorocznym festiwalu jako nowa, mocna osobowość, która dzięki swojej niezwykłej wyobraźni wizualnej stworzyła bardzo sugestywną wizję współczesnej Apokalipsy. Na gruncie polskiej i europejskiej tradycji kulturalnej wydała na wskroś nowoczesne dzieło teatralne".

Przedstawienie pokazywano w Holandii (m.in. na Holland Festival), Danii, Niemczech, Hiszpanii, Austrii i Wielkiej Brytanii. W tym samym roku Janusz Wiśniewski otrzymał Nagrodę im. Konrada Swinarskiego. W 1984 roku spektakle *Panopticum à la Madame Tussaud* i *Koniec Europy* odniosły ogromny sukces na Międzynarodowym Festiwalu Teatr Narodów w Nancy we Francji, gdzie otrzymały wszystkie najważniejsze nagrody, w tym Grand Prix Festiwalu. W werdykcie jury swój wybór uzasadniało określając przedstawienia jako „najwybitniejsze spektakle teatralne świata roku 1984".

W tym samym roku Januszowi Wiśniewskiemu przyznano Nagrodę Ministra Spraw Zagranicznych „za promowanie polskiej kultury za granicą".

W 1985 roku spektakl *Koniec Europy* otrzymał Nagrodę Specjalną First Fringe na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w Edynburgu i odbył tournèe po Wielkiej Brytanii. W 1986 roku przedstawienia *Koniec Europy* i *Manekiny* zostały uznane wydarzeniami Festiwalu Jerozolimskiego.

W 1987 roku w Teatrze Nowym w Poznaniu odbyła się prapremiera autorskiego spektaklu Janusza Wiśniewskiego *Modlitwa chorego przed nocą*. Przedstawienie odbyło tournèe po Niemczech, Austrii i Holandii.

W 1988 roku utworzony został Zespół Teatralny Janusza Wiśniewskiego, działający w Centrum Sztuki Studio w Warszawie. Grupa przygotowała autorski spektakl *Olśnienie*, którego prapremiera odbyła się w 1989 roku w Teatrze Wielkim w Warszawie. Przedstawienie pokazywano m.in. na Touch Time Festival w Amsterdamie, Europeo Teatro Festival w Bolonii, Theaterlandschaft Polen w Mülheim, Toronto World Stage Harbourfront.

W 1990 roku spektakl otrzymał I Nagrodę First Fringe na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w Edynburgu.

W 1989 roku w Staatstheater w Kassel miała miejsce prapremiera autorskiego spektaklu Janusza Wiśniewskiego *Der Schwarze Zug* (*Czarny pociąg*), który krytycy niemieccy uznali przedstawieniem roku.

W 1994 roku przygotował dla Teatru Telewizji inscenizację *Balladyny* Juliusza Słowackiego. Spektakl uznany został za najlepszą produkcję roku Teatru TV.

W 1995 roku w Operze Wrocławskiej Janusz Wiśniewski zrealizował premierę *Czarodziejskiego fletu* Mozarta.

W 1996 roku w Düsseldorfer Schauspielhaus przygotował premierę *Dybuka* Szlomy Anskiego. Przedstawienie odbyło tournèe po Europie. Rok później w tym samym teatrze miała miejsce premiera *Fausta* Goethego. Spektakl grano w wielu krajach Europy i pokazywano na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w Salonikach oraz Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w Stambule.

W 1999 roku w Teatrze Narodowym w Warszawie Janusz Wiśniewski zrealizował spektakl *Wybrałem dziś zaduszne święto według Samuela Zborowskiego* Juliusza Słowackiego.

W 2001 roku w Teatrze Wielkim w Warszawie odbyła się premiera *Siedmiu grzechów głównych* Kurta Weilla / Bertolta Brechta. W 2003 roku w Teatrze Nowym w Poznaniu miała miejsca premiera *Króla Ryszarda III* Szekspira. Rok później spektakl zdobył Złotego Yoricka, główną nagrodę w Konkursie na Najlepszą Inscenizację Dzieł Dramatycznych Williama Szekspira na VIII Międzynarodowym Festiwalu Szekspirowskim w Gdańsku.

W 2004 w Teatrze Nowym w Poznaniu odbyła się prapremiera autorskiego spektaklu Janusza Wiśniewskiego

Opera kozła. Spektakl pokazywano w Niemczech, Turcji i na XXIII Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym De Teatro de Màlaga w Hiszpanii. Rok później w tym samym teatrze zrealizował premierę *Fausta* Goethego. Spektakl powstał w koprodukcji z Międzynarodowym Festiwalem Teatralnym Fringe w Edynburgu w 25. rocznicę powstania Assembly Room. Podczas Festiwalu spektakl otrzymał nagrodę Herald Angel „Za Doskonałość". Przedstawienie zdobyło publiczność w Niemczech, Włoszech, Turcji, Izraelu oraz na międzynarodowych festiwalach teatralnych: Festival de Otoño w Madrycie i De Teatro de Màlaga w Hiszpanii.

Kolejnym spektaklem Janusza Wiśniewskiego w Teatrze Nowym w Poznaniu była *Burza* Szekspira (2008). Spektakl otrzymał Złotego Yoricka oraz Prywatną Nagrodę Pani Krystyny Wydżgi za Scenariusz, Reżyserię i Grę Zespołu Aktorskiego na XII Międzynarodowym Festiwalu Szekspirowskim w Gdańsku. Przedstawienie okrzyknięto wydarzeniem Tblisi International Festival of Theatre w Gruzji. W tym samym roku, również w Poznaniu, odbyła się polska prapremiera autorskiego spektaklu Janusza Wiśniewskiego *Arka Noego. Nowy Koniec Europy*. Projekt został zrealizowany we współpracy z Arena del Sole, Nuova Scena – Teatro Stabile di Bologna z Włoch, The Cameri Theatre of Tel Aviv z Izraela, Hessisches Staatstheater Wiesbaden z Niemiec, Schauspielheus Graz z Austrii oraz International Theatre of Kosovo. W każdym z krajów partnerskich w latach 2009-2010 odbyły się kolejno premiery narodowe spektaklu.

W 2009 roku Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Teatralnych AICT/IACT przyznała Januszowi Wiśniewskiemu Nagrodę im. Tadeusz Żeleńskiego-Boya za jego autorskie spektakle w Teatrze Nowym w Poznaniu, a w szczególności za inscenizacje *Fausta*, *Burzy* i *Arki Noego. Nowego Końca Europy*. W 2010 roku w Teatrze Nowym w Poznaniu odbyła się prapremiera jego kolejnego autorskiego spektaklu, *Lobotomobil*, który Międzynarodowe Stowarzyszenie Krytyków Teatralnych określiło jako „najważniejszy spektakl ostatniej dekady w Polsce".

W 2012 roku Janusz Wiśniewski zrealizował prapremierę spektaklu *Jedermann* (autorska wersja średniowiecznego moralitetu i sztuki Hugo von Hofmannsthala) w Hessisches Staatstheater Wiebaden w Niemczech. W tym samym roku odbyła się prapremiera autorskiego spektaklu *Apokalipsa według Szekspira* (według *Makbeta* Szekspira) w Teatrze Marin Sorescu w Craiovej w Rumunii. W roku 2012 miała miejsce, w Teatrze Powszechnym w Radomiu, prapremiera autorskiego spektaklu *Siedem lekcji dla zmarłych*. Przedstawienie znalazło się na liście najlepszych spektakli, opublikowanej w tygodniku „Przegląd".

W roku 2013 w Teatrze Polskim w Warszawie odbyła się prapremiera autorskiego spektaklu Janusza Wiśniewskiego *Quo vadis słowami Sienkiewicza, Eliota, Audena i innych*. Przedstawienie zajęło pierwsze miejsce w rankingu spektakli sezonu tygodnika „Przegląd".

Emil Wesołowski

Choreografia

Absolwent Państwowej Szkoły Baletowej w Poznaniu (1966). Początkowo występował w balecie Opery Poznańskiej (1966–73). Kiedy zaś Conrad Drzewiecki organizował w Poznaniu autonomiczny Polski Teatr Tańca, zaprosił go jako solistę, a w 1976 mianował pierwszym solistą nowego zespołu. Stworzył tam szereg kreacji tanecznych w choreografiach Drzewieckiego, był też pierwszym wykonawcą roli Jazona w balecie *Medea* Teresy Kujawy. Występował z Polskim Teatrem Tańca w wielu krajach Europy, wziął też udział w kilku filmach baletowych Drzewieckiego. Współpracował jako pedagog z poznańską Szkołą Baletową, prowadził zajęcia baletmistrzowskie z zespołem Polskiego Teatru Tańca, przygotowywał swoje pierwsze choreografie dla teatrów dramatycznych.

W sezonie 1979/80 kierował baletem Opery Wrocławskiej, a następnie Teatru Wielkiego w Poznaniu. W połowie 1982 związał się z warszawskim Teatrem Wielkim jako szef baletu i solista. Początkowo wykonywał tu jeszcze trzy znaczące role charakterystyczne: Złą Wróżkę Carabosse w *Śpiącej królewnie* Gusiewa, Wdowę Simone w *Córce źle strzeżonej* Ashtona i Przełożoną w *Balu kadetów* Lichine'a. W 1985 ustąpił z funkcji kierowniczej i poświęcił się pracy choreograficznej w balecie, operze i teatrach dramatycznych. W latach 1995–2006 był ponownie dyrektorem baletu Teatru Wielkiego-Opery Narodowej, a od początku 2007 do jesieni 2008 – dyrektorem artystycznym Teatru Wielkiego w Poznaniu. Potem ponownie związał się z baletem warszawskim i obecnie jest etatowym choreografem Polskiego Baletu Narodowego w Teatrze Wielkim. Jest wykładowcą wydziału aktorskiego warszawskiej Akademii Teatralnej.

Jego kolejne autorskie prace choreograficzne dla zespołów baletowych to: *Quattro movimenti* (Schaeffer, Opera Wrocławska, 1980); *Ballada* (Chopin, VII Łódzkie Spotkania Baletowe, 1983); *Trytony* (Rudziński, Teatr Wielki w Warszawie, 1985); *Gry* (Debussy, Teatr Wielki w Warszawie, 1989; a później także: Teatr Wielki w Łodzi, Polski Teatr Tańca i Opera Wrocławska); *Mozartiana* (Czajkowski, Polski Teatr Tańca, 1990); *Legenda o Józefie* (Strauss, Teatr Wielki w Łodzi, 1991 i Teatr Wielki w Warszawie, 1992); *Dies irae* (Maciejewski, Teatr Wielki w Warszawie, 1991); *Święto wiosny* (Strawiński, Teatr Wielki w Warszawie, 1993); *Romeo i Julia* (Prokofiew, Opera Narodowa, 1996; Opera Bałtycka w Gdańsku, 2000 i Teatr Wielki w Poznaniu, 2008); *Clio's Triumph* (Sapiejewski, Washington Ballet, 1997); tryptyk baletowy: *Harnasie, Powracające fale* i *Krzesany* (Szymanowski, Karłowicz i Kilar, Opera Narodowa, 1997); *Harnasie* (Szymanowski, Teatr Wielki w Poznaniu, 1998); *Cudowny mandaryn* (Bartók, Opera Narodowa, 1999); *Święta wiosna* (Strawiński / Mieczkowski, Opera Narodowa, 2001); *Powracające fale* (Karłowicz, Teatr Wielki w Poznaniu, 2003); *Spartakus* (Chaczaturian, Opera Narodowa, 2006); *Chopinart* (Chopin, Opera Bałtycka, 2010); *Pocałunki* (Bach, Polski Balet Narodowy, 2010), *Chopinart+* (Chopin, Opera Bałtycka, 2012), *Kain i Abel* (Panufnik, Polski Balet Narodowy, 2012).

Przygotował choreografie do wielu spektakli operowych, zarówno na scenie warszawskiej, jak też w innych teatrach polskich i zagranicznych; m.in. w inscenizacjach Mariusza Trelińskiego: *Madame Butterfly* Pucciniego (Warszawa, Waszyngton, Sankt Petersburg, Tel Awiw, Walencja), *Król Roger* Szymanowskiego (Warszawa, Wrocław), *Otello* Verdiego (Warszawa), *Oniegin* Czajkowskiego (Warszawa), *Don Giovanni* Mozarta (Warszawa, Los Angeles, Wrocław), *Dama pikowa* Czajkowskiego (Berlin, Warszawa, Łódź, Tel Awiw), *Andrea Chénier* Giordana (Poznań, Waszyngton, Warszawa) i *La Bohème* Pucciniego (Warszawa, Waszyngton). W teatrach muzycznych i dramatycznych pracował też z takimi reżyserami, jak: Laco Adamik, Henryk Baranowski, Kazimierz Dejmek, Mikołaj Grabowski, Jerzy Gruza, Jerzy Grzegorzewski, Adam Hanuszkiewicz, Bohdan Hussakowski, Krystyna Janda, Ryszard Peryt, Maciej Prus, Jérôme Savary, Marek Weiss-Grzesiński, Krzysztof Zaleski i Krzysztof Zanussi; szczególnie owocna okazała się wieloletnia współpraca choreograficzna artysty z Januszem Wiśniewskim przy jego kolejnych autorskich przedstawieniach teatralnych i operowych. W 1998 zadebiutował też w Operze Narodowej jako reżyser, wystawiając dla Ewy Podleś *Semiramidę* Rossiniego. Do pracy reżyserskiej powrócił później jako dyrektor artystyczny Teatru Wielkiego w Poznaniu, realizując tam z powodzeniem *Straszny dwór* Moniuszki i musical *Skrzypek na dachu*; z kolei w Operze Bałtyckiej reżyserował *Barona cygańskiego* Straussa.

Emil Wesołowski został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Zasłużonego dla Kultury Polskiej, Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis", Medalem Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania. Jest laureatem Nagrody ZAiKS-u za całokształt pracy artystycznej i Honorowym Obywatelem Miasta Poznania. W 2011 roku, z okazji 45-lecia pracy artystycznej, otrzymał od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Złoty Medal „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis".

Hanna Szymczak

Kostiumy

Z wykształcenia architekt, pochodzi z rodziny o głębokich teatralnych tradycjach (jest stryjeczną wnuczką słynnego tancerza Leona Wójcikowskiego). Autorka scenografii do kilkudziesięciu spektakli teatralnych, w tym wielu pozycji z klasyki polskiej i obcej – m.in. *Wyzwolenia, Dziadów, Balladyny* czy *Tartuffa*, jak i dramaturgii XX wieku i współczesnej – *Iwony, księżniczki Burgunda, Pokojówek, Wielebnych, Hundebaru, Brzydala*, przedstawień muzycznych i baletowych (*Fame, Pippi* w Teatrze Muzycznym w Poznaniu, *Prophetie* w Kieleckim Teatrze Tańca). Za kostiumy i scenografię do *Cyrografu*, zrealizowanego w kieleckim Teatrze im. Żeromskiego, otrzymała nagrodę Nadzwyczajnego Andersena na Krakowskim Festiwalu Widowisk dla Dzieci. Trójmiejskiej publiczności znana jest jako m.in. autorka scenografii do *Koleżanek*, zrealizowanych na scenie Teatru Wybrzeże; a w Operze Bałtyckiej do *Mozarta i Salieriego, Edith, Ariadny na Naxos* (Nagroda Prezydenta Gdańska dla spektaklu roku 2009), *Czarodziejskiego fletu, Makbeta, Traviaty, Salome, Madame Curie, Carmen* oraz kostiumów do spektakli: *Kilka krótkich sekwencji Jacka Przybyłowicza* (*Men's dance*), *Romeo i Julia, OUT, Święto wiosny, Czekając na..., Cool Fire, Śmierć i Dziewczyna* Izadory Weiss. Ostatnio przygotowała scenografię do *Così fan tutte* w Warszawskiej Operze Kameralnej oraz dekoracje wnętrz w filmie *Hiszpanka* Łukasza Barczyka.

Jacek Laszczkowski

tenor / Ojciec Ubu

Edukację muzyczną rozpoczął w Państwowej Szkole Muzycznej w Białymstoku ucząc sie gry na klarnecie. Studia wokalne w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie ukończył z wyróżnieniem. Był dwukrotnym stypendystą Ministra Kultury i Sztuki.

Debiutował w Warszawskiej Operze Kameralnej w *Uprowadzeniu z Seraju* Mozarta. Jeszcze jako student zadebiutował w wiedeńskiej Kammeroper jako Ernesto w *Don Pasquale* Donizettiego. W 1991 został zwycięzcą Międzynarodowego Konkursu Wokalnego w Vercelli. Rok później był finalistą konkursu w Tuluzie. W 1992 wziął udział w prawykonaniu opery Rossiniego *Ermione* w Queen Elizabeth Hall w Londynie, które było transmitowane i nagrywane przez BBC3. W 1994 wziął udział w Festiwalu Rossiniego w Pesaro.

W 1995 wystąpił na Festiwalu Della valle D'Itria w operze Mercadantego *Caritea regina di Spagna*. Opera została nagrana i wydana na CD. W 1996 wystąpił w mediolańskiej La Scali w operze *Gracz* Prokofiewa.W trakcie tego pobytu pobierał lekcje u wielkiego tenora Franco Corellego. W tym samym roku zagrał główną rolę w filmie *Dusza śpiewa* Krzysztofa Zanussiego. Wystąpił również w kilku innych polskich filmach fabularnych.

W latach 1997–98 kreował wiele ról w klasycznych operetkach na scenie Teatru Muzycznego Roma. Wraz z Warszawską Operą Kameralną uczestniczył w licznych tournée tego zespołu występując w operach m.in. Rossiniego i Mozarta.

W roku 1998 zadebiutował jako sopranista. Śpiewał na scenach m.in. Hamburgische Staatsoper, Bayerische Staatsoper w Monachium, Palais Garnier w Paryżu, Semperoper w Dreźnie, Royal Opera House Covent Garden w Londynie.

W 1999 miał swój własny autorski show w telewizji TVN *Start w TVN-ie, meta na scenie*. W 2000 roku był zaproszony przez Michela Plassona do wykonania *Carmina Burana* Orffa z Orchestre National du Capitole de Toulouse. W 2002 wystąpił jako Tony, u boku Julji Migenes jako Marii, w *West Side Story* w Nicei. Rok później prestiżowe czasopismo operowe „Opernwelt" przyznało mu tytuł Śpiewaka Roku. Występował w wielu prawykonaniach oper współczesnych. W 2007 TV Arte nakręciła godzinny film – portret ukazujący wszechstronność artysty.

W 2010 został zaproszony przez Orkiestrę Deutsche Kammerphielharmonie Bremen do udziału w produkcji dedykowanej polskiej kulturze, gdzie śpiewał wielkie arie tenorowe z polskiego repertuaru operowego. W 2011 wziął udział w prawykonaniu opery Pierre Thilloy *Le Jour des Meurtres* kreując rolę Hamleta. W roku 2012 wystąpił w Operze na Zamku w Szczecinie w roli Alfreda w *Traviacie* oraz Pinkertona w *Madama Butterfly*. W styczniu 2013 w Operze Bałtyckiej wystąpił jako Ichariew w operze *Gracze* Szostakowicza / Meyera, w reżyserii Andrzeja Chyry. W tym samym roku zaśpiewał również partię tytułową w *Królu Edypie* w Teatrze Wielkim w Poznaniu.

Jako tenor wystąpił w ponad 1000 spektaklach operowych, operetkowych, koncertach i galach operowych. W 2012 został uhonorowany srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis".

Karolina Sikora

mezzosopran / Matka Ubu

Urodzona w Gdańsku. Edukację wokalną rozpoczęła w 1998 w PSM II st. w Gdańsku w klasie śpiewu Longiny Kozikowskiej-Bruny. W 2006 ukończyła z wyróżnieniem Akademię Muzyczną w Gdańsku (klasa śpiewu prof. Ryszarda Minkiewicza) oraz w 2008 z wyróżnieniem Hochschule für Musik und Theater w Hamburgu (klasa śpiewu prof. Renaty Behle). Stypendystka Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2004/05) oraz prestiżowego programu stypendialnego DAAD w Niemczech (2007/08). Brała udział w mistrzowskich kursach wokalnych prowadzonych przez m.in.: Rolando Panerai, Paula Esswooda, Larissę Gergievę, Ingrid Kremling, Angelę Denoke, Gerharda Kahrego, Margreet Honig. Jest laureatką IV Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. Różyckiego w Gliwicach (I nagroda), VI Międzynarodowego Konkursu Wokalnego dla Młodych Śpiewaków Operowych im. Rimskiego-Korsakova organizowanego przez Teatr Maryjski w Sankt Petersburgu (3 wyróżnienia), 23. Międzynarodowego Konkursu Operetkowego im. Stolza w Hamburgu (II Nagroda), Konkursu im. Elise Meyer w Hamburgu (I Nagroda). W 2006 została przyjęta do Studia Operowego przy Teatrze Maryjskim w Sankt Petersburgu.

Od 2005 ściśle współpracuje z Schleswig-Holstein Musik Festival. W ramach jego działalności występowała na wielu festiwalach i światowych scenach koncertowych w szerokim repertuarze oratoryjno-kantantowym oraz kameralnym: festiwal La Folle Journèe au Japon Tokio; Tokio Opera City Concert Hall; Nagoya Aichi Culture Center; Osaka, The Symphony Hall; Kanazawa Ishikawa Concert Hall, Mozarteum Brasileiro (Rio de Janeiro), Victoria Concert Hall (Singapur), Shanghai Concert Hall wraz z Shanghai Symphony Orchestra, Tel Aviv Opera House; Jerusalem The Henry Crown Hall, Johannesburg, Linder Auditorium, Hagia Ireni Istanbul Festival, Granada Festival; Sala Argenta Santander, Sun Moon Lake Festival (Tajwan), Rheingau Musik Festival, Haendel-Festspiele, Dom Halle, Bodenseefestival Konstanz (Niemcy). Brała udział w festiwalach muzycznych: 48 Stagione Concertistica w Politeama Garibaldi w Palermo, Mikkeli Music Festival.

Dla niemieckiej wytwórni Hänssler Classic nagrała partię mezzosopranową w oratorium *Alexander's Feast* Haendla. Na scenie operowej (Staatstheater Lüneburg) debiutowała rolą Jasia w operze *Jaś i Małgosia* Humperdincka. Następnie w Theater Forum w Hamburgu wykonywała partię Mère Marie w *Dialogach karmelitanek* Poulenca. Wzięła udział w produkcji scenicznej *Pasji wg świętego Jana* Bacha w reżyserii Roberta Wilsona w koprodukcji z Operą w Kiel. Pracowała m.in. z takimi dyrygentami jak: Christoph Eschenbach, Andrés Orozco-Estrada, Thomas Hengelbrock, Peter Schreier, Lothar Koenigs, José Maria Florêncio, Tadeusz Kozłowski, Łukasz Borowicz, Andriy Yurkevych.

Współpracuje z Operą Bałtycką. Występuje w spektaklach: *Ariadna na Naxos* Straussa (Kompozytor), *Czarodziejski flet* Mozarta (III Dama), *Makbet* Verdiego (Dama), *Carmen* Bizeta (Mercedes), *Eugeniusz Oniegin* Czajkowskiego (Olga). W 2013 wystąpiła w Warszawskiej Operze Kameralnej w partii Dorabelli w *Così fan tutte* Mozarta w reżyserii Marka Weissa.

Daniel Borowski

bas / Król Wacław

Absolwent Akademii Muzycznej w Warszawie i National Opera Studio w Londynie. Wkrótce po ukończeniu studiów rozpoczął współpracę z wiodącymi teatrami operowymi Europy. W Staatsoper w Berlinie występował, m.in. jako: Komandor w *Don Giovannim*, Sarastro w *Czarodziejskim flecie* Mozarta, Banko w *Makbecie* Verdiego, Oroveso w *Normie* Belliniego. Podczas Schwetzingen Opera Festival wykonał rolę Komandora w *Don Giovannim* w inscenizacji Achima Freyera. Spektakl był transmitowany na żywo przez telewizję ARTE. Współpracował także z Alte Oper we Frankfurcie, gdzie wystąpił jako Colline w *Cyganerii*, Glyndebourne Opera Festival (*Simone Boccanegra*). Śpiewał partię Wodnika w *Rusałce* Dworzaka w Holandii (transmisja radiowa) oraz dokonał nagrania rzadko wykonywanej opery Verdiego *I Masnadieri* w Londynie pod dyrekcją Sir Edwarda Downesa. Występował także w Grand Théâtre de Geneve, Teatro San Carlo Neapoli, Teatro Carlo Felice w Genui, teatrach operowych w Nantes i Angers oraz w Teatro Real w Madrycie i Teatro Liceu w Barcelonie. W Bazylei zaśpiewał koncert galowy z Editą Gruberową i Neilem Shicoffem.

Wystąpił w partii Pustelnika w rzadko wykonywanym dziele Donizettiego *Pia de Tolomei* (La Fenice w Wenecji) oraz zadebiutował w mediolańskiej La Scali w *Salome* Straussa pod batutą Daniela Hardinga. Wystąpił także jako Trulove w *Żywocie rozpustnika* w Santa Cecilia w Rzymie i Timur w *Turandot* w Operze w Montpellier, a także w *Purytanach* w Nederlandse Opera w Amsterdamie i w *Królu Rogerze* Szymanowskiego (Palermo, Barcelona). Wziął udział w tournée koncertowym z Sir Nevillem Marinerem i Orkiestrą St. Martin in the Fields (*Requiem* Mozarta). Koncert *Stabat Mater* Rossiniego z jego udziałem transmitowany był przez włoską telewizję RAI. To samo dzieło nagrał dla wytwórni Harmonia Mundi pod dyrekcją Marcusa Creeda i z towarzyszeniem Akademie für Alte Musik. Artysta wystąpił w partii basowej w koncertowym wykonaniu i nagraniu *Fidelia* Beethovena w londyńskim Barbican Center, z Sir Colinem Davisem i London Symphony. Partię tę wykonał także z Michaelem Tilson-Thomasem i San Francisco Symphony.

Po spektakularnym debiucie w partii Banka w *Makbecie* Verdiego w Nowym Jorku został wybrany Artystą Roku New York City Opera. W teatrze tym zaśpiewał m.in.: Colline w *Cyganerii* i Komandora w *Don Giovannim*, Raimonda w inscenizacji *Łucji z Lammermooru*. W USA występował także na Spoleto Festival jako Daland w *Latającym Holendrze* Wagnera, w Boston Lyric Opera jako Sparafucile w *Rigoletto*, w San Diego Opera i Michigan Opera w Detroit jako Sarastro w *Czarodziejskim flecie* Mozarta. Śpiewał także Don Ferrando w *Trubadurze* Verdiego w Houston Grand Opera, Fiesco w *Simone Boccanegra* w Santa Fe Opera. Występował także w Chicago Symphony Hall. W Opéra de Montréal zaśpiewał Oroveso w *Normie*.

W Operze Bałtyckiej występuje m.in. w partii Banka w *Makbecie*, Sarastra w *Czarodziejskim flecie*, Stolnika w *Halce*, Gremina w *Eugeniuszu Onieginie*, I Nazarejczyka w *Salome*.

Nagrywał z wieloma orkiestrami europejskimi i amerykańskimi. W repertuarze oratoryjno-symfonicznym współpracował z takimi wytwórniami jak: Philips Classics,

Harmonia Mundi, m.in. z London Symphony Orchestra, Orchestra of St. Martin's in the Fields, Orchestra Sinfonica Nazionale della RAI Torino, Tokyo Symphony Orchestra, BBC Symphony Orchestra, Accademia di Santa Cecilia, Polska Orkiestra Radiowa, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, San Francisco Symphony. Artysta koncertował w ważnych salach europejskich takich jak Royal Albert Hall, filharmonie w Monachium, Dreźnie, Hanowerze, Düsseldorfie, Madrycie.

Daniel Borowski jest laureatem I nagrody w kategorii głosów męskich na II Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Stanisława Moniuszki oraz John Christie Award przyznawanej przez Glyndebourne Festival.

Anna Mikołajczyk

sopran / Królowa Rozamunda

Jest absolwentką Warszawskiej Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina, w klasie prof. Małgorzaty Marczewskiej. Wykonuje bardzo rozległy repertuar – od średniowiecznych pieśni świeckich, poprzez muzykę baroku i późniejszych epok, do współczesnych włącznie.

Jest solistką Warszawskiej Opery Kameralnej, współpracuje z Operą Bałtycką. Partie operowe śpiewaczki to między innymi: Tatiana – *Eugeniusz Oniegin* Czajkowskiego, Eurydyka – *Orfeusz i Eurydyka* Glucka, Galatea – *Acis i Galatea* Haendla, Dydona i Belinda – *Dydona i Eneasz* Purcella, Donna Anna – *Don Giovanni* Mozarta, Hrabina – *Wesele Figara* Mozarta, Elisa – *Il Re Pastore* Mozarta, Sifare – *Mitridate, Re di Ponto* Mozarta, Pamina – *Czarodziejski flet* Mozarta, Anna – *Żywot rozpustnika* Strawińskiego, Dorilla – *Dorilla in Tempe* Vivaldiego, Fiordiligi – *Così fan tutte* Mozarta.

Występowała pod batutą takich dyrygentów jak m.in.: Mirosław Jacek Błaszczyk, Piotr Borkowski, José Maria Florêncio, Paul Goodwin, Bohdan Jarmołowicz, Szymon Kawalla, Kazimierz Kord, Kai Bumann, Jerzy Maksymiuk, Zsolt Nagy, Marcin Nałęcz-Niesiołowski, Charles Olivieri-Munroe, Wojciech Rajski, Marcin Sompoliński, Stefan Stuligrosz, Marek Štryncl, Roman Valek.

Dużo miejsca w swojej działalności koncertowej poświęca muzyce oratoryjno-kantatowej. Jest szczególnie ceniona w kręgu muzyki dawnej. Współpracuje z wybitnymi przedstawicielami tego nurtu wykonawczego (Jan Tomasz Adamus, Marc Coudle, Tadeusz Czechak, Agata Sapiecha, Marek Toporowski, Jacek Urbaniak, Jerzy Żak), jak również z zespołami i orkiestrami specjalizującymi się w wykonywaniu tego rodzaju muzyki (Arte dei Suonatori, Concerto Polacco, Il Tempo, Kleine Kammer-Musique, Musicae Antiquae Collegium Varsoviense a także Musica Florea i Collegium Marianum z Czech, Musica Aeterna i Solamente Naturali ze Słowacji, Capella Augustana z Włoch).

W 2001 otrzymała nagrodę im. Zofii Rayzacherowej dla największej indywidualności artystycznej w dziedzinie muzyki dawnej na XI Festiwalu Muzyki Dawnej na Zamku Królewskim w Warszawie. Jej repertuar obejmuje również muzykę późniejszych czasów, ze współczesną włącznie. Sami kompozytorzy, tacy jak Benedykt Konowalski, Paweł Łukaszewski czy Elżbieta Sikora, powierzają artystce wykonanie, często prawykonanie, swoich własnych utworów.

Dotychczas Annę Mikołajczyk można było usłyszeć między innymi na festiwalach: Warszawska Jesień, *Wratislavia Cantans*, *Gaude Mater*, Laboratorium Muzyki Współczesnej, Festiwal Polskiego Radia, Letni Festiwal Pieśni Kompozytorów Polskich, Festiwal Mozartowski Warszawskiej Opery Kameralnej, Festiwal Muzyki Dawnej na Zamku w Warszawie, oraz: Sagra Musicale Malestiana w Rimini (Włochy), Praske Jaro (Czechy), Dni Starej Hudby w Bratysławie (Słowacja), Oude Muziek w Utrechcie (Holandia), Vantaan Barokki w Helsinkach (Finlandia), Creations Baroques Atlantique (Francja), Tage alter Musik in Herne (Niemcy).

Dokonała wielu nagrań dla Polskiego Radia i Telewizji. Brała udział w realizacji płyt z zespołami: Ars Nova, Dekameron, Il Canto, Capella Augustana, z orkiestrami: Concerto Polacco, Kleine Kammer-Musique, Musicae Antiquae Collegium Varsoviense, Polska Orkiestra Radiowa. Wiele z nich nominowanych było do nagrody fonograficznej „Fryderyk", a kilka tę nagrodę otrzymało: Muzyka Jasnogórska DUX 2006, Baird Błażewicz Łukaszewski Borkowski, Musica Sacra 2006, Józef Zeidler Musica Sacromontana Polskie Radio S.A. / Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Świętogórskiej im J. Zeidlera 2007, Jasnogórska Muzyka Dawna vol.14 / Ciemne Jutrznie DUX 2007, Paweł Łukaszewski Sacred Music Musica Sacra Edition 2007.

W 2007 roku ukazała się jej solowa płyta, wydana przez firmę DUX, na której śpiewaczka wraz z pianistą Edwardem Wolaninem prezentuje pieśni Karola Szymanowskiego. Nagranie to zostało wyróżnione przez Akademię Fonograficzną dwiema nagrodami „Fryderyk" 2008, w kategoriach: Album Roku Recital Wokalny, Opera, Operetka, Balet oraz Fonograficzny Debiut Roku.

W Operze Bałtyckiej wykonywała partie m.in. Micaëli w *Carmen* Bizeta, Paminy w *Czarodziejskim flecie* Mozarta, Tatiany w *Eugeniuszu Onieginie* Czajkowskiego, Marii Skłodowskiej-Curie w operze *Madame Curie* Sikory, za którą otrzymała nagrodę teatralną Prezydenta Miasta Gdańska oraz wraz z kompozytorką powyższej opery zwyciężyły w kategorii muzyka klasyczna w plebiscycie czytelników „Gazety Wyborczej" Sztorm 2011. *Madame Curie* została wydana na płycie DVD (przez firmę DUX). Nagranie otrzymało prestiżową francuską nagrodę Orphée du Prestige Liryque de l'Europe.

Karolina Karcz

sopran / Bolesława

Studentka I roku studiów magisterskich uzupełniających Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, w klasie dr Aleksandry Kucharskiej-Szefler. Laureatka I nagrody w I Olsztyńskim Konkursie Musicalowo-Operetkowym (kwiecień 2010) oraz finalistka V Konkursu Pieśni i Arii im. Karola Kurpińskiego we Włoszakowicach (maj 2011). Jest stypendystką Prezydenta Miasta Siedlce w dziedzinie artystycznej.

Uczestniczyła w kursach mistrzowskich, prowadzonych przez znakomitych śpiewaków i pedagogów, takich jak Charlotte Lehmann, Izabela Kłosińska, Bogdan Makal czy Paul Esswood. Była uczestniczką Letniego Międzynarodowego Programu Erasmusowego w Tallinie (Estonia), gdzie miała możliwość szlifowania swoich umiejętności w dziedzinie muzyki współczesnej.

Wykonywała solowe partie m.in. z *Mszy G-dur* Schuberta, *Mszy Nelsońskiej* Haydna, *Stabat Mater* Pergolesiego, *Davide Penitente* Mozarta. Współpracowała z Orkiestrą Opery Bałtyckiej, Orkiestrą Filharmonii Koszalińskiej, Polską Filharmonią Kameralną, Królewską Orkiestrą Salonową. Wystąpiła na scenie Opery Bałtyckiej w spektaklach studenckich przygotowanych przez Akademię Muzyczną w Gdańsku, jako Lauretta w operze *Gianni Schicchi* Pucciniego oraz Fanny w operze *Weksel małżeński* Rossiniego.

Tomasz Raczkiewicz

kontratenor / Władysław

Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu na Wydziale Wokalno-Aktorskim w klasie prof. Eugeniusza Sąsiadka.

Od 1996 roku solista Teatru Wielkiego w Poznaniu, na deskach którego zadebiutował partią Fiodora w operze *Borys Godunow* Musorgskiego. W roku 1998 zadebiutował w Teatrze Wielkim-Operze Narodowej w przedstawieniu *Raj utracony* Pendereckiego. Od marca 2010 roku współpracuje z Operą Bałtycką w Gdańsku.

W roku 2000 zaśpiewał partię tytułową w polskiej prapremierze opery *Echnaton* Philipa Glassa w Teatrze Wielkim w Łodzi. Jako solista Teatru Wielkiego w Poznaniu brał udział w licznych tournée zagranicznych, w ramach których uczestniczył m.in. w premierze *Salome* Straussa w Theatre Munnicipale w Luksemburgu czy w wystawieniu spektaklu *Galina* Landowskiego w Hanowerze podczas światowej wystawy Expo 2000. Występował na festiwalach operowych m.in. w Carcasonne, Xanten Santander, Festiwalu Moniuszkowskim w Kudowie Zdrój, Festiwalu im. Adama Didura w Sanoku, Poznańskim Festiwalu Mozartowskim.W roku 2001 brał udział w koncercie inaugurującym IX Międzynarodowy Festiwal Sztuki Operatorskiej Camerimage w Łodzi. W roku 2011 artysta wziął udział w nagraniu płytowym *Carmina burana* Orffa realizowanym przez Operę Śląską. Ważniejsze partie wykonywane przez Tomasza Racz-

kiewicza to: Fiodor – *Borys Godunow* Musorgskiego, partia tytułowa – *Echnaton* Glassa (polska prapremiera), Paź – *Salome* Straussa, Orfeusz – *Orfeusz i Eurydyka* Glucka, Cherubin – *Wesele Figara* Mozarta, II i III Chłopiec – *Czarodziejski flet* Mozarta, I Giermek – *Parsifal* Wagnera, Śmierć – *Raj utracony* Pendereckiego, Odmieniec – *Galina* Landowskiego, Tebaldo – *Don Carlos* Verdiego, Niewolnik Rewolucji – *Ça Ira* Watersa, Łabędź – *Carmina burana* Orffa, Oberon – *The Fairy Queen* Purcella, Laertes – *Ophelia* Prasquala (światowa prapremiera), solo wokalne w balecie *Niebezpieczne związki* Maskatsa, Mewa – *Dzień Świra* Tabęckiego, Vespone – *La serva padrona* Pergolesiego, Żewakin – *Ożenek* Gogola, monodram *Maski Władzy. Maciejewski – podróże* Maciejewskiego.

Hubert Walawski

TENOR / BYCZYSŁAW

Pochodzi z Krakowa. W 2009 roku rozpoczął naukę na Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, gdzie ukończył studia licencjackie w klasie śpiewu st. wykł. Jerzego Mechlińskiego. Od 2012 roku kontynuuje naukę na studiach magisterskich w klasie dr Tomasza Zagórskiego. Zadebiutował rolą Bojomira w studenckiej realizacji opery *Zamek na Czorsztynie* Kurpińskiego pod dyrekcją Agnieszki Nagórki. W roku 2013 był uczestnikiem I Europejskiej Akademii Wokalnej organizowanej przez Operę Śląską w Bytomiu. Stale koncertuje w kraju (m.in. w czerwcu 2013 zaprezentował się przed publicznością Nadnoteckiego Festiwalu Muzycznego) i za granicą.

Anna Fabrello

SOPRAN / BELLE AU BOIS

Absolwentka Wydziału Wokalno-Aktorskiego gdańskiej Akademii Muzycznej w klasie prof. Brygidy Skiby (dyplom z wyróżnieniem). Stypendystka Ministerstwa Kultury i Sztuki. Uczestniczyła w wielu wokalnych kursach mistrzowskich z Rolando Paneraiem, Francesco Ghittim, Katią Ricciarelli, Renatą Scotto, Heleną Łazarską, Ryszardem Karczykowskim.

Jeszcze w czasie studiów brała udział w wielu ważnych wydarzeniach artystycznych i koncertach organizowanych przez Akademię Muzyczną w Gdańsku i Nadbałtyckie Centrum Kultury, w tym w polskim prawykonaniu *Mszy Szwedzkiej* Johana Romana (Sopot 2002, Szwecja 2003) oraz *Kantaty na Wniebowstąpienie* Pehrla Frigela (2004) z towarzyszeniem znakomitej szwedzkiej orkiestry Camerata Roman pod dyrekcją Michela Sagera, która została zarejestrowana na płycie CD.

Laureatka Konkursu Polskiej Pieśni Artystycznej w Warszawie (wyróżnienie oraz Nagroda Specjalna Programu II Polskiego Radia). Jest również laureatką ogólnopolskiego Konkursu Operetkowego i Musicalowego w Krakowie (nagroda specjalna od Wiesława Ochmana za wykonanie songu musicalowego).

W Operze Bałtyckiej zadebiutowała w 2004 roku partią Serpiny w *La serva padrona* Pergolesiego w reżyserii Doroty Kolak. W dorobku artystycznym posiada takie partie operowe i operetkowe, jak: Eurydyka (*Orfeusz i Eurydyka*, Gluck), Kleopatra (*Juliusz Cezar*, Haendel), Romilda (*Xerxes*, Haendel), Serpina (*La serva padrona*, Pergolesi), Zofia (*Halka*, Moniuszko), Hanna (*Straszny dwór*, Moniuszko), Zerlina (*Don Giovanni*, Mozart), Zuzanna, Marcelina (*Wesele Figara*, Mozart), Gilda (*Rigoletto*, Verdi), Micaëla, Frasquita (*Carmen*, Bizet), Sylva (*Księżniczka czardasza*, Kalmann), Musette (*Cyganeria*, Puccini), Liu (*Turandot*, Puccini), Arsena, Safi (*Baron cygański*, Strauss), Najade (*Ariadna na Naxos*, Strauss).

Współpracowała z takimi dyrygentami jak: José Maria Florêncio, Bohdan Jarmołowicz, Tadeusz Kozłowski, Wojciech Michniewski, Mieczysław Nowakowski, Janusz Przybylski, Wojciech Rajski, Jacek Rogala, Andrzej Straszyński, Michel Sager, Maciej Figas, Marcin Wolniewski, Łukasz Borowicz, Michał Klauza.

W 2009 roku wzięła udział w projekcie Opery Bałtyckiej w koprodukcji z TV Mezzo wykonując partię Najade w operze *Ariadna na Naxos* Straussa na Festiwalu Operowym w Seged na Węgrzech.

Prowadzi bogatą działalność artystyczną. Chętnie wykonuje repertuar oratoryjno-kantatowy oraz lirykę wokalną. W swoim dorobku posiada nagrania DVD/CD.

W styczniu 2013 roku uzyskała tytuł doktora sztuki muzycznej w dziedzinie wokalistyki. Pracuje na stanowisku adiunkta w Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Ryszard Minkiewicz

TENOR / KOTYS

Absolwent Wydziału Kompozycji i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej w Gdańsku. W 1989 roku ukończył z wyróżnieniem drugi kierunek studiów, otrzymując dyplom Wydziału Wokalno-Aktorskiego tej samej uczelni. Śpiew solowy studiował w klasie prof. Piotra Kusiewicza.

Otrzymał nagrodę specjalną na III Konkursie Wokalnym im. Ady Sari w Nowym Sączu za wykonanie współczesnej liryki wokalnej. W 1992 roku został laureatem III Nagrody (I nagrody jury nie przyznało) XXXVIII Międzynarodowego Konkursu Wokalnego w Tuluzie, otrzymując równocześnie nagrodę Syndykatu Dyrektorów Teatrów Francuskich.

Współpracuje z wieloma teatrami operowymi i muzycznymi, m.in.: Teatrem Wielkim-Operą Narodową w Warszawie, Teatrem Wielkim w Poznaniu, Operą Krakowską, Warszawską Operą Kameralną, Operą Bałtycką w Gdańsku, Operą „Nova" w Bydgoszczy, Operą Wrocławską. Ma w swoim repertuarze role w dziełach Rossiniego (Almaviva – *Cyrulik sewilski*, Don Ramiro – *Kopciuszek*), Mozarta (Don Ottavio – *Don Giovanni*), Donizettiego (Ernesto – *Don Pasquale*), Moniuszki (Damazy – *Straszny dwór*), Czajkowskiego (Leński – *Eugeniusz Oniegin*, Czekaliński – *Dama pikowa*), Verdiego (Cassio – *Otello*, Alfred, Gaston – *Traviata*), Wagnera (Steuermann – *Latający Holender*), Berga (Andres – *Wozzeck*), R. Straussa (Narraboth i Izraelita – *Salome*, Tancmistrz – *Ariadna na Naxos*), Brittena (Chór Męski – *Gwałt na Lukrecji*), Szymanowskiego (Pasterz – *Król Roger*), J. Straussa (Eisenstein – *Zemsta nietoperza*), Gershwina (Sporting Life – *Porgy and Bess*), a także Bernsteina (Tony – *West Side Story*).

Ryszard Minkiewicz jest artystą często goszczącym na różnych festiwalach muzycznych, zarówno w kraju, jak i za granicą (festiwale muzyczne w Tallinie, Moskwie, Paryżu *Gaude Mater*, Częstochowa *Wratislavia Cantans*, Warszawska Jesień, Praska Wiosna, BBS Proms, Salzburgerfestspiele, Festiwal Operowy Telewizji Mezzo, Festival de Musica de Canarias Las Palmas i inne). Koncertował w takich renomowanych salach jak: Royal Albert Hall – Londyn, Théâtre des Champs-Elysées – Paryż, Felsenreitschule – Salzburg, Konzerthaus Wien, Filharmonia Berlińska, Filharmonia w Pradze, Filharmonia w Bratysławie, Théâtre Musical de Paris – Châtelet, Festival Hall – Osaka, NHK Hall – Tokyo, Teatr Bolszoj – Moskwa. Stale współpracuje z niemal wszystkimi polskimi filharmoniami i orkiestrami symfonicznymi. Śpiewał z takimi zespołami jak: Orkiestra Filharmonii Narodowej – Warszawa, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia – Katowice, Orchestr National de France – Paryż, CBSO Orchestra – Birmingham, Rundfung-Sinfonie-Orchester Berlin, Orchestre Philharmonique de Strasbourg, Orchestra Sinfônica do Estado de Sao Paulo, Filharmonia w Bratysławie, prowadzonymi przez m.in. sir Yehudi Menuhina, sir Simona Rattle, Charlesa Dutoit, Marka Janowskiego, Valerego Giergiewa, Krzysztofa Pendereckiego, Jana Krenz, Antoniego Wita, Kazimierza Korda, Jacka Kaspszyka, José Maria Florêncio, Karola Stryję, Stefana Stuligrosza.

Latem 1998 roku solista zaproszony został przez angielską firmę płytową EMI do nagrania partii Pasterza w operze Karola Szymanowskiego *Król Roger*. W tym czasie odbył

się cykl koncertów na największych festiwalach muzycznych w Europie promujących to nagranie. Artysta ma na swoim koncie wiele nagrań dokonanych na potrzeby Polskiego Radia, bądź jako rejestracje płytowe CD. Wziął udział w monograficznym nagraniu wszystkich dzieł orkiestrowych Szymanowskiego, wykonując cykle pieśni tego kompozytora. Został zaproszony przez Brytyjską Telewizję BBC do udziału w realizacji filmu poświęconego życiu i twórczości Szymanowskiego. Brał udział w koncertach transmitowanych na żywo w ramach Europejskiej Unii Radiowej. Nagrania z udziałem artysty uzyskały liczne nagrody i wyróżnienia zarówno w Polsce, jak i na świecie. Znany jest w kręgach muzycznych jako artysta specjalizujący się w wykonywaniu muzyki Szymanowskiego i innych twórców XX wieku, między innymi: Strawińskiego, Tavenera, Brittena, Pendereckiego. Ryszard Minkiewicz jest profesorem sztuk muzycznych i pracuje w Akademii Muzycznej w Gdańsku, prowadząc klasę śpiewu solowego. W latach 1996–2002 był prodziekanem Wydziału Wokalno-Aktorskiego, od 2008 roku pełnił funkcję dziekana tego wydziału. Od września 2012 roku piastuje stanowisko prorektora ds. artystycznych i współpracy z zagranicą.

Ryszard Morka

BAS / Mme Żyron

Absolwent Warszawskiej Akademii Muzycznej, którą ukończył w klasie Edmunda Kossowskiego. Jeszcze podczas studiów debiutował w przedstawieniu szkolnym partią Ariodatesa w operze *Xerxses* Haendla na scenie kameralnej Teatru Wielkiego, a rok później w 1978 został solistą warszawskiej sceny operowej.
Wśród partii basowych, które wykonywał na scenie Teatru Wielkiego znalazły się m.in.: Rocco – *Fidelio* Beethovena, Oroveso – *Norma* Belliniego, Doktor – *Wozzeck* Berga, Raimondo – *Łucja z Lammermoor* Donizettiego, Kreon – *Edyp* Enescu, Zbigniew i Skołuba – *Straszny dwór* Moniuszki, Osmin – *Uprowadzenie z Seraju* Mozarta, Figaro – *Wesele Figara* Mozarta, Sarastro – *Czarodziejski flet* Mozarta, Komandor – *Don Giovanni* Mozarta, Pimen – *Borys Godunow* Musorgskiego, Colline – *Cyganeria* Pucciniego, Fiesco – *Simone Boccanegra* Verdiego, Banko – *Makbet* Verdiego, Klingsor – *Parsifal* Wagnera, Fafner – *Złoto Renu* Wagnera, Hunding – *Walkiria* Wagnera.
Uczestniczył w wielu tournée warszawskiego zespołu m.in. w Japonii, Hong Kongu, na Cyprze, w Grecji, Belgii, Francji, Hiszpanii, Niemczech, Anglii, Rosji, na Litwie. Zdobywca nagrody dla młodych śpiewaków za najlepiej wykonaną arię z oper Stanisława Moniuszki w Kudowie.

Piotr Nowacki

BAS / Murzyn

Absolwent Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi w klasie śpiewu Włodzimierza Zalewskiego. Jeszcze jako student został solistą Teatru Wielkiego w Łodzi, gdzie debiutował w partii Bonzy w operze *Madama Butterfly* Pucciniego. Laureat wielu konkursów wokalnych, spośród których warto wymienić I nagrodę na Konkursie Pieśni i Ballad Stanisława Moniuszki w Warszawie (1984), nagrodę na Konkursie w Krynicy, czego efektem było zaproszenie artysty do wykonania głównej partii w *Bajce o carze Sałtanie* Rimskiego-Korsakowa w mediolańskiej La Scali. Finalista Konkursu Wokalnego Belvedere w Wiedniu oraz laureat Konkursu im. Pavarottiego w Filadelfii, co zaowocowało zaproszeniem do wykonania roli Wurma w operze *Luisa Miller* Verdiego. W swoim repertuarze posiada partie z oper: *Borys Godunow* Musorgskiego, *Dmitrij* Dworzaka, *Ritorno di Ulisse in Patria* Monteverdiego, *Tosca* Pucciniego, *Kawaler srebrnej róży* Straussa, *Lombardczycy*, *Rigoletto*, *Otello* Verdiego, *Parsifal* Wagnera, *Straszny dwór* i *Halka* Moniuszki, *Purytanie* Belliniego, *Mazepa*, *Dama pikowa*, *Eugeniusz Oniegin* Czajkowskiego, *Król Roger* Szymanowskiego, *Potępienie Fausta* Berlioza, *Don Giovanni* i *Wesele Figara* Mozarta, *Carmen* Bizeta, *Skrzypce Rotszylda* Fleischmanna. Artysta wykonuje także repertuar oratoryjno-symfoniczny, biorąc udział w licznych koncertach w najważniejszych teatrach operowych i salach koncertowych na świecie.

Tomasz Rak

BARYTON / Szlachcianka

W 2005 ukończył Wydział Wokalno-Aktorski Akademii Muzycznej w Łodzi w klasie prof. Piotra Micińskiego. Jeszcze w czasie studiów zadebiutował na scenie Teatru Wielkiego w Łodzi jako Guglielmo w *Così fan tutte* Mozarta. W tym samym czasie został solistą łódzkiego Teatru Muzycznego i występuje tam do dziś.
Od września 2007 roku jest też solistą Warszawskiej Opery Kameralnej. W swoim repertuarze posiada wiele partii, np.: Figara w *Cyruliku sewilskim* Rossiniego, Papagena w *Czarodziejskim flecie* Mozarta, Jontka w *Halce* Moniuszki (wersja wileńska), Nicka Shadowa w *Żywocie rozpustnika* Strawińskiego, Ottokara w *Wolnym strzelcu* Webera, Bardosa w *Krakowiakach i góralach* Stefaniego, Daniły w *Wesołej wdówce* Lehara, Paula Langevina w *Madame Curie* Sikory, Escamillo w *Carmen* Bizeta, Aleksandra Głowa w *Graczach* Szostakowicza/Mayera. Na scenie Opery Bałtyckiej zadebiutował partią tytułową w *Eugeniuszu Onieginie*. Występował na wielu prestiżowych europejskich scenach takich jak Filharmonia Berlińska, Palais des Beaux-Arts w Brukseli czy Koenigin Elisabethzaal w Antwerpii. Z Operą Kameralną występuje na scenach Hiszpanii, Francji i Japonii. Koncertował również w Indiach i Kanadzie.

Aleksander Kunach

TENOR / Żołnierz

Absolwent Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej w Warszawie w klasie Jerzego Knetiga. Naukę kontynuował pod kierunkiem Toma Krause w Escuela Superior de Musica Reina Sofia w Madrycie. Specjalizuje się w muzyce oratoryjno-kantatowej. Brał udział w wykonaniach takich dzieł, jak *Stabat Mater* Haydna, *Acis i Galatea* Haendla, *Te Deum* Kurpińskiego, *Msza koronacyjna* i *Requiem* Mozarta, *Passio Domini Nostri Jesu Christi secundum Joannem* Arvo Pärta, *Wielka Msza h-moll* Bacha.
Jest laureatem nagrody specjalnej na V Międzyuczelnianym Konkursie Pieśni Polskiej w Warszawie oraz finalistą Konkursu Wokalnego w Dusznikach-Zdroju. Otrzymał także nagrodę w Konkursie Młodych Twórców zorganizowanym przez Fundację Kultury, a w 2009 III nagrodę i Nagrodę Specjalną na IV Międzynarodowym Konkursie Mozartowskim w Pradze. W 2004 zadebiutował jako Eumete w *Il ritorno d'Ulisse in patria* i Lucane w *Koronacji Poppei* Monteverdiego wystawionych przez Warszawską Operę Kameralną. W repertuarze posiada również partie Tamina w *Czarodziejskim flecie* Mozarta, Argiria w *Tankredzie* i hrabiego Almavivy w *Cyruliku sewilskim* Rossiniego, Filippa w *L'infedelta delusa* i Ecclitica w *Il mondo della luna* Haydna, Toma Rakewella w *Żywocie rozpustnika* Strawińskiego, Ferrando w *Così fan tutte* Mozarta. W 2005 wykonał partię Ewangelisty w rekonstrukcji *Pasji według św. Marka* Bacha. Koncertuje w kraju i za granicą. Współpracował z dyrygentami polskimi, m.in. z Markiem Toporowskim, Janem Tomaszem Adamusem, Kaiem Bumannem, Władysławem Kłosiewiczem, Bohdanem Jarmołowiczem, Jerzym Swobodą, Piotrem Wijatkowskim i zagranicznymi: Paulem McCreeshem, Paulem Goodwinem, Reinerem Schmidtem, Philipem Bonderem, Hansjörgiem Schellenbergerem.
Od 2007 jest solistą Warszawskiej Opery Kameralnej. W Operze Bałtyckiej występuje w partii Tamina w *Czarodziejskim flecie* Mozarta, Malkolma w *Makbecie*, Gastona w *Traviacie* Verdiego, Czwartego Żyda w *Salome* Straussa, Remendada w *Carmen* Bizeta, Krugla w *Graczach* Szostakowicza/Mayera.

Marian Kępczyński

BAS /
PIERWSZE OBLICZE CARA

Jest absolwentem Wydziału Wokalno-Aktorskiego warszawskiej Akademii Muzycznej. Dyplom uzyskał w klasie prof. Wiktora i Zofii Brégy. W 1978 będąc na roku dyplomowym został przyjęty przez Mieczysława Dondajewskiego do zespołu Teatrzu Wielkiego w Poznaniu, z którym związany jest do dziś. Na tej scenie buduje konsekwentnie swój artystyczny dorobek. Posiada w repertuarze ponad 100 partii operowych, w tym większość pierwszoplanowych. Podziwiano go między innymi jako Osmina w *Uprowadzeniu z Seraju* i Sarastra w *Czarodziejskim flecie* Mozarta. Uznanie przyniosły mu partie w operach Verdiego: Zachariasz w *Nabucco*, Ramfis w *Aidzie*, Padre Guardiano w *Mocy przeznaczenia*, Silvo w *Ernani*, Filip i Inkwizytor w *Don Carlosie*. Zachwyca jako Don Basilio w *Cyruliku sewilskim* Rossiniego, Borys Godunow w *Borysie Godunowie* i Dosifiej w *Chowańszczyźnie* Musorgskiego, Kończak w *Kniaziu Igorze* Borodina, Gremin w *Eugeniuszu Onieginie* Czajkowskiego, Mefisto w *Fauście* Gounoda, Gurnemanz w *Parsifalu* Wagnera.
Artysta brał udział w wielu nagraniach dla Radia i Telewizji. Występował gościnnie we wszystkich polskich operach i na wielu festiwalach muzycznych w kraju i za granicą (Wratislavia Cantas, Praska wiosna, Kudowa Zdrój i inne). Artysta odbył liczne tournée po Europie.

Damian Konieczek

BAS / INNE OBLICZE CARA

Urodził się w Poznaniu. Studia muzyczne rozpoczął w 1999 roku na Wydziale Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu w klasie śpiewu solowego Andrzeja Ogórkiewicza. W latach 2003-2005 roku kontynuował naukę na Wydziale Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, gdzie doskonalił swoje umiejętności wokalne w klasie śpiewu prof. Włodzimierza Zalewskiego.
Uczestnik wielu kursów mistrzowskich, prowadzonych m.in. przez Jewgienija Nesterenkę, Marię Fołtyn i Włodzimierza Zalewskiego. Brał udział w licznych konkursach wokalnych w Polsce i za granicą. Był finalistą I Międzynarodowego Konkursu Sztuki Wokalnej im. Adama Didura w Bytomiu (2004), półfinalistą 25. Międzynarodowego Konkursu Wokalnego Belvedere w Wiedniu. Na III Konkursie Wokalnym im. Haliny Halskiej w Warszawie (2005) otrzymał wyróżnienie oraz nagrodę specjalną ufundowaną przez Stowarzyszenie Polskich Artystów Muzyków. Brał udział również w V Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Stanisława Moniuszki w Warszawie.
W latach 2005–2006 był solistą Teatru Wielkiego w Poznaniu, gdzie zadebiutował partią Mnicha w operze Verdiego *Don Carlos* w reżyserii Gianfranco de Bosio.
W roku 2009 debiutował na scenie Teatru Wielkiego-Opery Narodowej w Warszawie, występując jako Sarastro w spektaklu dla dzieci *W krainie czarodziejskiego fletu* Mozarta w reżyserii Beaty Redo-Dobber, pod kierownictwem muzycznym Wojciecha Semerau-Siemienowskiego. W 2010 roku zadebiutował w Operze Krakowskiej jako Masetto w *Don Giovannim* Mozarta w reżyserii Michała Znanieckiego, pod kierownictwem muzycznym Łukasza Borowicza. W latach 2006–2011 był solistą Opery Wrocławskiej.
W roku 2007 wystąpił w Teatro Politeama-Garibaldi w Palermo, gdzie wykonał partię basową w *Requiem* Mozarta z orkiestrą Sinfonia Siciliana pod dyrekcją Jana Lathama Koeniga.
W 2010 roku wystąpił w Operze Wrocławskiej w operze *Chopin* Giacomo Orefice, pod kierownictwem muzycznym Ewy Michnik (opera wydana na płycie CD przez firmę fonograficzną DUX).
W roku 2013 wystąpił na scenie Teatru Wielkiego-Opery Narodowej w partii Przewoźnika w *Qudsji Zaher* Pawła Szymańskiego w reżyserii Ejmuntasa Nekrosiusa, pod kierownictwem Wojciecha Michniewskiego.

Paweł Konik

BAS / GENERAŁ LASCY

Urodzony w 1987 w Cieszynie. Ukończył studia licencjackie w Akademii Muzycznej w Katowicach w klasie prof. Jana Ballarina, a obecnie kontynuuje naukę pod kierunkiem prof. Ewy Biegas. Uczestniczył w kursach mistrzowskich prowadzonych m.in. przez Andrzeja Dobbera, Ryszarda Karczykowskiego, Izabelę Kłosińską, Ingrid Kremling, Marka Rzepkę i Wiesława Ochmana.
Jest laureatem I Nagrody XIII Międzynarodowego Konkursu Wokalnego Iuventus Canti im. Imricha Godina we Vrablach na Słowacji (2011) i finalistą Ogólnopolskiego Konkursu Duetów z Fortepianem w Warszawie (2012). Występował z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia w Katowicach, Filharmonią Śląską w Katowicach, Sinfonietą Cracovią oraz Orkiestrą Barokową Akademii Muzycznej w Katowicach, pod kierunkiem takich dyrygentów jak Michał Klauza, Marek Toporowski, Jan Wincenty Hawel, Robert Kabara, Ewa Strusińska.
Jest stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
W Operze Bałtyckiej wystąpił jako Henri Perrin w *Madame Curie* Sikory oraz Szwochniew w *Graczach* Szostakowicza/Mayera w reżyserii Andrzeja Chyry. Za tę rolę otrzymał Nagrodę Muzyczną im. Jana Kiepury za najlepszy debiut.

Iwo Pawłowski

WCZESNA WERSJA OJCA UBU

Swoją przygodę z aktorstwem rozpoczął w 1999 roku. Bierze udział w programach telewizyjnych, filmach i spektaklach teatralnych.
Wystąpił w kilkudziesięciu produkcjach, m.in. w filmach *Lejdis* Tomasza Koneckiego, *Noc Świętego Mikołaja* Andrzeja Kondratiuka, serialach *Wiedźmin*, *Usta, usta*, *Daleko od noszy*. Brał udział w programach rozrywkowych Szymona Majewskiego (był współprowadzącym programu *Szymon szuka szaleńców* w TVN Siedem).
Wystąpił w *Don Carlosie* Verdiego i *Salome* Straussa w Teatrze Wielkim-Operze Narodowej.

Andrzej Stanaszek

WCZESNA WERSJA
MATKI UBU

Czternastokrotny Mistrz i Rekordzista Świata i Europy w trójboju siłowym i wyciskaniu leżąc. Po zakończeniu kariery sportowej zaczął występować w produkcjach telewizyjnych, filmowych i teatralnych.
Występował w serialach (m.in. *Złotopolscy*), programach telewizyjnych (m.in. u Szymona Majewskiego), etiudach filmowych (m.in. ze Szkół Filmowych w Łodzi, Warszawie i Katowicach), teatrach (m.in. przedstawienie *Karuzela marzeń* w Studio Buffo). Występował w produkcjach kina niezależnego m.in. u Bodo Koxa i w wideoinstalacjach Katarzyny Kozyry.

Maksym Kohyt

POSŁANIEC

Z Operą Bałtycką związany od 2007 roku. Obecnie pełni funkcję asystenta realizatorów.
Brał udział w spektaklach operowych w reżyserii Marka Weissa, *Makbecie* Verdiego i *Carmen* Bizeta.

Marian Kępczyński

BAS /
PIERWSZE OBLICZE CARA

Jest absolwentem Wydziału Wokalno-Aktorskiego warszawskiej Akademii Muzycznej. Dyplom uzyskał w klasie prof. Wiktora i Zofii Brégy. W 1978 będąc na roku dyplomowym został przyjęty przez Mieczysława Dondajewskiego do zespołu Teatrzu Wielkiego w Poznaniu, z którym związany jest do dziś. Na tej scenie buduje konsekwentnie swój artystyczny dorobek. Posiada w repertuarze ponad 100 partii operowych, w tym większość pierwszoplanowych. Podziwiano go między innymi jako Osmina w *Uprowadzeniu z Seraju* i Sarastra w *Czarodziejskim flecie* Mozarta. Uznanie przyniosły mu partie w operach Verdiego: Zachariasz w *Nabucco*, Ramfis w *Aidzie*, Padre Guardiano w *Mocy przeznaczenia*, Silvo w *Ernani*, Filip i Inkwizytor w *Don Carlosie*. Zachwyca jako Don Basilio w *Cyruliku sewilskim* Rossiniego, Borys Godunow w *Borysie Godunowie* i Dosifiej w *Chowańszczyźnie* Musorgskiego, Kończak w *Kniaziu Igorze* Borodina, Gremin w *Eugeniuszu Onieginie* Czajkowskiego, Mefisto w *Fauście* Gounoda, Gurnemanz w *Parsifalu* Wagnera.
Artysta brał udział w wielu nagraniach dla Radia i Telewizji. Występował gościnnie we wszystkich polskich operach i na wielu festiwalach muzycznych w kraju i za granicą (Wratislavia Cantas, Praska wiosna, Kudowa Zdrój i inne). Artysta odbył liczne tournée po Europie.

Damian Konieczek

BAS / INNE OBLICZE CARA

Urodził się w Poznaniu. Studia muzyczne rozpoczął w 1999 roku na Wydziale Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu w klasie śpiewu solowego Andrzeja Ogórkiewicza. W latach 2003-2005 roku kontynuował naukę na Wydziale Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, gdzie doskonalił swoje umiejętności wokalne w klasie śpiewu prof. Włodzimierza Zalewskiego.
Uczestnik wielu kursów mistrzowskich, prowadzonych m.in. przez Jewgienija Nesterenkę, Marię Fołtyn i Włodzimierza Zalewskiego. Brał udział w licznych konkursach wokalnych w Polsce i za granicą. Był finalistą I Międzynarodowego Konkursu Sztuki Wokalnej im. Adama Didura w Bytomiu (2004), półfinalistą 25. Międzynarodowego Konkursu Wokalnego Belvedere w Wiedniu. Na III Konkursie Wokalnym im. Haliny Halskiej w Warszawie (2005) otrzymał wyróżnienie oraz nagrodę specjalną ufundowaną przez Stowarzyszenie Polskich Artystów Muzyków. Brał udział również w V Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Stanisława Moniuszki w Warszawie.
W latach 2005–2006 był solistą Teatru Wielkiego w Poznaniu, gdzie zadebiutował partią Mnicha w operze Verdiego *Don Carlos* w reżyserii Gianfranco de Bosio.
W roku 2009 debiutował na scenie Teatru Wielkiego-Opery Narodowej w Warszawie, występując jako Sarastro w spektaklu dla dzieci *W krainie czarodziejskiego fletu* Mozarta w reżyserii Beaty Redo-Dobber, pod kierownictwem muzycznym Wojciecha Semerau-Siemienowskiego. W 2010 roku zadebiutował w Operze Krakowskiej jako Masetto w *Don Giovannim* Mozarta w reżyserii Michała Znanieckiego, pod kierownictwem muzycznym Łukasza Borowicza. W latach 2006–2011 był solistą Opery Wrocławskiej.
W roku 2007 wystąpił w Teatro Politeama-Garibaldi w Palermo, gdzie wykonał partię basową w *Requiem* Mozarta z orkiestrą Sinfonia Siciliana pod dyrekcją Jana Lathama Koeniga.
W 2010 roku wystąpił w Operze Wrocławskiej w operze *Chopin* Giacomo Orefice, pod kierownictwem muzycznym Ewy Michnik (opera wydana na płycie CD przez firmę fonograficzną DUX).
W roku 2013 wystąpił na scenie Teatru Wielkiego-Opery Narodowej w partii Przewoźnika w *Qudsji Zaher* Pawła Szymańskiego w reżyserii Ejmuntasa Nekrosiusa, pod kierownictwem Wojciecha Michniewskiego.

Paweł Konik

BAS / GENERAŁ LASCY

Urodzony w 1987 w Cieszynie. Ukończył studia licencjackie w Akademii Muzycznej w Katowicach w klasie prof. Jana Ballarina, a obecnie kontynuuje naukę pod kierunkiem prof. Ewy Biegas. Uczestniczył w kursach mistrzowskich prowadzonych m.in. przez Andrzeja Dobbera, Ryszarda Karczykowskiego, Izabelę Kłosińską, Ingrid Kremling, Marka Rzepkę i Wiesława Ochmana.
Jest laureatem I Nagrody XIII Międzynarodowego Konkursu Wokalnego Iuventus Canti im. Imricha Godina we Vrablach na Słowacji (2011) i finalistą Ogólnopolskiego Konkursu Duetów z Fortepianem w Warszawie (2012).
Występował z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia w Katowicach, Filharmonią Śląską w Katowicach, Sinfonietą Cracovią oraz Orkiestrą Barokową Akademii Muzycznej w Katowicach, pod kierunkiem takich dyrygentów jak Michał Klauza, Marek Toporowski, Jan Wincenty Hawel, Robert Kabara, Ewa Strusińska.
Jest stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
W Operze Bałtyckiej wystąpił jako Henri Perrin w *Madame Curie* Sikory oraz Szwochniew w *Graczach* Szostakowicza/Mayera w reżyserii Andrzeja Chyry. Za tę rolę otrzymał Nagrodę Muzyczną im. Jana Kiepury za najlepszy debiut.

Iwo Pawłowski

WCZESNA WERSJA OJCA UBU

Swoją przygodę z aktorstwem rozpoczął w 1999 roku. Bierze udział w programach telewizyjnych, filmach i spektaklach teatralnych.
Wystąpił w kilkudziesięciu produkcjach, m.in. w filmach *Lejdis* Tomasza Koneckiego, *Noc Świętego Mikołaja* Andrzeja Kondratiuka, serialach *Wiedźmin*, *Usta, usta*, *Daleko od noszy*. Brał udział w programach rozrywkowych Szymona Majewskiego (był współprowadzącym programu *Szymon szuka szaleńców* w TVN Siedem).
Wystąpił w *Don Carlosie* Verdiego i *Salome* Straussa w Teatrze Wielkim-Operze Narodowej.

Andrzej Stanaszek

WCZESNA WERSJA
MATKI UBU

Czternastokrotny Mistrz i Rekordzista Świata i Europy w trójboju siłowym i wyciskaniu leżąc. Po zakończeniu kariery sportowej zaczął występować w produkcjach telewizyjnych, filmowych i teatralnych.
Występował w serialach (m.in. *Złotopolscy*), programach telewizyjnych (m.in. u Szymona Majewskiego), etiudach filmowych (m.in. ze Szkół Filmowych w Łodzi, Warszawie i Katowicach), teatrach (m.in. przedstawienie *Karuzela marzeń* w Studio Buffo). Występował w produkcjach kina niezależnego m.in. u Bodo Koxa i w wideoinstalacjach Katarzyny Kozyry.

Maksym Kohyt

POSŁANIEC

Z Operą Bałtycką związany od 2007 roku. Obecnie pełni funkcję asystenta realizatorów.
Brał udział w spektaklach operowych w reżyserii Marka Weissa, *Makbecie* Verdiego i *Carmen* Bizeta.

OPERA BAŁTYCKA W SEZONIE 2013/2014

dyrektor naczelny i artystyczny Marek Weiss
zastępca dyrektora Danuta Grochowska
zastępca dyrektora ds. finansowych Elżbieta Hałuszczak

SOLIŚCI ŚPIEWACY

soprany Marta Boberska, Joanna Cortes, Anna Fabrello, Ingrida Gapova, Katarzyna Hołysz, Julia Iwaszkiewicz, Karolina Karcz, Aleksandra Kubas-Kruk, Lilla Lee, Izabela Matuła, Anna Mikołajczyk, Joanna Woś
mezzosoprany Ariana Chris, Monika Fedyk-Klimaszewska, Monika Ledzion, Ewa Marciniec, Karolina Sikora, Agnieszka Zwierko
kontratenory Karol Bartosiński, Piotr Łykowski, Jan Monowid, Tomasz Raczkiewicz
tenory Aleksander Kunach, Krzysztof Kur, Jacek Laszczkowski, Ryszard Minkiewicz, Paweł Skałuba, Krzysztof Szmyt, Marek Szymański, Hubert Walawski, Adam Zdunikowski
barytony Jacek Batarowski, Robert Gierlach, Zbigniew Macias, Bartłomiej Misiuda, Tomasz Rak, Leszek Skrla, Robert Szpręgiel, Mikołaj Zalasiński
basy Daniel Borowski, Marian Kępczyński, Paweł Konik, Dariusz Machej, Andrzej Malinowski, Mieczysław Milun, Ryszard Morka, Piotr Nowacki, Makarij Pihura, Krzysztof Szumański

BAŁTYCKI TEATR TAŃCA

dyrektor artystyczny Bałtyckiego Teatru Tańca Izadora Weiss
z-ca kierownika Ireneusz Stencel
manager Agnieszka Tokarska-Więcek
tancerze Graziano Bongiovanni, Elżbieta Czajkowska-Kłos, Daniel Flores Pardo, Amelia Forrest, Beata Giza, Tura Gómez Coll, Sayaka Haruna, Hodei Iriarte Kaperotxipi, Franciszka Kierc, Bartosz Kondracki, Filip Löbl, Michał Łabuś, Natalia Madejczyk, Filip Michalak, Michał Ośka, Radosław Palutkiewicz, Luis Pedraz Cedrón, Oscar Pérez Romero, Harry Price, Agnieszka Wojciechowska, Paulina Wojtkowska
inspicjent / inspektor Piotr Borowy
coaching Sylwia Kowalska-Borowy
koordynator Szkoły Tańca BTT Aleksandra Michalak

CHÓR OPERY BAŁTYCKIEJ

kierownik Chóru Anna Michalak
soprany Magdalena Babińska-Kurek, Anna Banaszuk, Grażyna Brzeska, Małgorzata Dawid, Elżbieta Frankiewicz, Danuta Glegoła-Brzostowska, Ewa Jurczyk-Kepke, Lilianna Kamińska, Zuzanna Kassak, Zofia Kotlicka-Wiesztordt, Monika Kulecka, Kamila Nehrebecka, Anna Osior, Marzena Ostryńska, Magdalena Pfeifer, Jadwiga Ratajczyk, Anna Szczukowska
alty Franciszka Adamus, Danuta Dunst-Surowiec, Katarzyna Grajewska, Agata Hoppe, Izabela Plath, Alina Robak, Renata Sergiel, Marta Szamal, Joanna Wesołowska
tenory Krzysztof Brzozowski, Paweł Faust, Wojciech Lewandowski, Tomasz Potkowski, Krzysztof Rzeszutek, Wojciech Winnicki, Witalij Wydra, Bartosz Żołubak
barytony Wojciech Dowgiałło, Leszek Kruk, Jan Kurek, Krzysztof Mendyk, Marcin Miloch, Waldemar Sadowski, Rafał Sambor
basy Jacek Jasman, Wojciech Jurga, Paweł Klemens, Andrzej Kosecki, Adam Siebiera
korepetytor Izabela Paszkiewicz-Posańska
inspektor, z-ca kierownika Jan Kurek

ORKIESTRA OPERY BAŁTYCKIEJ

kierownik muzyczny Jakub Kontz
I skrzypce Halina Jastrzębska (koncertmistrz), Anna Manicka (I z-ca koncertmistrza), Maria Stolarczyk-Kmiecik (II z-ca koncertmistrza), Anna Czarny, Izabela Dobrowolska-Mahusay, Aneta Fidrych, Katarzyna Januszajtis-Mielczarek, Anna Jastrzębska, Agnieszka Kotuk-Pozorska, Marta Stachowiak
II skrzypce Katarzyna Filipiak (prowadzący grupę), Ewa Juszczyk-Kowalkowska (z-ca prowadzącego grupę), Hanna Bieńkowska, Julita Bobrzecka, Agnieszka Halman, Magdalena Pawłowska, Edyta Tomaszczuk-Gudojć, Przemysław Treszczotka
altówki Joanna Welz (prowadzący grupę), Maria Kowalkowska-Urbańska (z-ca prowadzącego grupę), Magdalena Bock, Ewa Dulewicz, Danuta Kowalczuk, Andrzej Murowaniecki, Maria Nizio
wiolonczele Anna Sawicka (koncertmistrz), Magdalena Romanowska-Niewiadomska (I z-ca koncertmistrza), Agnieszka Kaszuba (II z-ca koncertmistrza), Mirosław Czochór, Maria Staśkowiak, Marcin Szczypiorski
kontrabasy Sebastian Wyszyński (prowadzący grupę), Krzysztof Poznański (z-ca prowadzącego grupę), Beata Leszczyńska
flety Anna Ekielska-Skóra (I głos), Aleksandra Pyrcz (I głos), Anna Szewczyk (I głos)
oboje Marietta Stefaniak (I głos), Marta Różańska-Nowakowska (I głos), Katarzyna Rutyna
rożek angielski Iwona Pozorska-Argalska (I głos)
klarnety Grzegorz Wieczorek (I głos), Kazimierz Milewski (I głos), Wojciech Koliński (+ klarnet basowy)
fagoty Grzegorz Hoga (I głos), Zuzanna Leidel-Elert (+ kontrafagot), **waltornie** Bartłomiej Skrobot (I głos), Zbigniew Kaliciński (I głos), Viktor Korunnyy (I głos), Dariusz Wojciechowski
trąbki Michał Jaskulski (I głos), Kamil Kruczkowski, Tadeusz Milewski
puzony Marian Stefanowicz (I głos), Artur Borkowski, Bogdan Kwiatek
tuba Łukasz Gruba (I głos)
perkusja Szczepan Polewski (I głos), Lidia Romanowska (I głos), Zenon Elert, Tomasz Siedlik
harfa Aleksandra Sznajdrowicz (I głos)
inspektor Łukasz Gruba

ADMINISTRACJA

asystentka dyrektora Aleksandra Witkowska
koordynacja pracy artystycznej
Zygmunt Żabiński (kierownik), Magdalena Szlawska (asystent reżysera/inspicjent), Liana Krasyun-Korunna (korepetytor solistów), Urszula Krasnowska, Krzysztof Rzeszutek (bibliotekarze)
dział promocji
Olimpia Schneider (kierownik), Marta Boleska, Ryszard Szczeszak
biuro obsługi widzów
Karolina Maj (kierownik), Mirosław Ołdak, Marzena Prochacka
sekcja obsługi widowni
Kamila Borkowska (kierownik), Lucyna Kowalska
impresariat
Agnieszka Tokarska-Więcek (kierownik), Aleksandra Filipek
dział ds. pracowniczych i płac
Elżbieta Ortman (kierownik), Małgorzata Białecka, Iwona Rusak, Mariola Żychlińska
dział księgowo-finansowy
Alina Zboińska (kierownik), Małgorzata Dąbczak, Lucyna Stolarek, Emilia Zalewska, Witold Młynarczyk
archiwum Teresa Czyż-Manthey
lekarz Marianna Forycka-Nowakowska

DZIAŁ TECHNICZNY

kierownik techniczny Adam Jabłonowski
biuro techniczne Katarzyna Wilewska (kierownik)
sekcja zaopatrzenia Zbigniew Ratajczyk (kierownik), Aleksander Rybicki
specjalista ds. informatyki Maciej Dubiel
scena Sebastian Ćwikła (kierownik)
sekcja oświetlenia Piotr Miszkiewicz (kierownik), Robert Krawczyk, Grzegorz Smolik (operatorzy nastawni oświetleniowej), Jarosław Borowiak, Andrzej Borucki, Łukasz Lenga (oświetleniowcy)
sekcja multimedialna Michał Lewandowski (kierownik), Zachariasz Adamczyk
sekcja akustyczna Marcin Dąbrowski (kierownik), Michał Filipiak
rekwizytorzy Mirosława Adamczyk, Mirosława A. Adamczyk
sekcja charakteryzatorska Bernadeta Nirewicz (kierownik), Krystyna Krukowska, Dorota Majchrzak
sekcja garderobianych Grażyna Wiśniewska (kierownik), Barbara Leśniewska (brygadzistka), Lila Białecka, Wiesława Frelak, Grażyna Gajewska, Danuta Górska
sekcja montażystów Krzysztof Materny (mistrz sceny), Sławomir Machtelewski, Dariusz Tyrała (brygadziści), Artur Dąbrowski, Krzysztof Dolny, Piotr Jedziński, Dariusz Klichowski, Mariusz Kolman, Patryk Plath, Michał Szczukowski, Michał Guza, Adam Jałoszyński

dział produkcji scenicznych Hanna Szymczak (kierownik), Maksym Kohyt
pracownia krawiecko-modystyczna Teresa Biegalska (kierownik), Katarzyna Grenda, Dorota Jarząbek-Rabant, Krystyna Lewińska,Katarzyna Marchewicz (modystka)
pracownia szewska Izabela Pytloch, Jerzy Karłowicz

dział eksploatacji i inwestycji Marian Rębała (kierownik)
grupa konserwacyjno-remontowa Benedykt Sturmowski (brygadzista), Jurek Jaworski, Mirosław Pepliński
konserwatorzy-malarnia Danuta Kopernik-Forycka (brygadzistka), Marian Sputo
sekcja energetyczna Maciej Kalinowski (kierownik), Piotr Dzioba, Henryk Liedke, Andrzej Pokrywko, Grzegorz Siek

dział administracyjno-gospodarczy Marzena Swaciak (kierownik), Grażyna Michalska (st. referent), Aleksandra Herstowska, Justyna Małachowska, Bożena Miler, Barbara Piejek, Danuta Wróblewska, Grażyna Wróblewska, Helena Zdybel (sprzątaczki), Andrzej Bolda, Adam Roznerski (pracownicy gospodarczy), Jacek Prokopek (woźny)
służby przeciwpożarowe Sylwester Gralak (kierownik), Norbert Kroll, Zbigniew Jończyk, Piotr Zaczyński
bhp Marek Liedtke

WARSZAWA / 17–23.11.2013

FESTIWAL KRZYSZTOFA PENDERECKIEGO

Jiří Bělohlávek, Charles Dutoit, Valery Gergiev, Jacek Kaspszyk, Lorin Maazel, Anne-Sophie Mutter i wielu innych nadzwyczajnych artystów!!!

www.beethoven.org.pl

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego · Filharmonia Narodowa · Opera Narodowa · dwójka · TVP Kultura · ORLEN · Poczta Polska · PWPW · JCDecaux

Kursy Językowe

My School

Szkoła „My School" przygotowała całe rzesze uczniów do swobodnego posługiwania się językiem obcym

Dziś prowadzimy kursy dla wszystkich grup wiekowych w ponad 20 placówkach na terenie Trójmiasta i okolic

- kursy angielskiego grupowe (4–10 osób)
- kursy odświeżające fefreshers
- kursy intensywne i konwersacyjne
- kursy indywidualne

Mamy świetne wyniki w przygotowywaniu do egzaminów

- gimnazjalnego i kompetencji
- matury podstawowej i rozszerzonej
- Cambridge FCE CAE CPE

Firmom i osobom indywidualnym oferujemy ponadto

- kursy general i business English
- język polski dla obcokrajowców
- język francuski, niemiecki, rosyjski
- kursy tematyczne specjalne

UCZYMY NIEPRZERWANIE OD 1989 ROKU

Centrum Edukacyjno-Usługowe
„My School"
Wrzeszcz ul. Matejki 1/1
(róg ul. Do Studzienki)
tel. 58 341 2754, 666 20 21 22

baw się z nami językowo

www.meraspahotel.pl

SOPOT
MERA SPA

MERA
SPA HOTEL

145 POKOI HOTELOWYCH • 35 POKOI ZABIEGOWYCH SPA • 2 WYJĄTKOWE RESTAURACJE • ODKRYTY BASEN NA DACHU

OPERA
BAŁTYCKA

LOTOS

Partner strategiczny
Opery Bałtyckiej

OPERA
BAŁTYCKA

WYDAWCA:
OPERA BAŁTYCKA
Al. Zwycięstwa 15, 80-219 Gdańsk
e-mail: sekretariat@operabaltycka.pl
www.operabaltycka.pl

Licencja na wystawienie utworu została wydana przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne S.A.

W spektaklu wykorzystano dzwony z Carillonu Kościoła św. Katarzyny, dzięki uprzejmości Muzeum Historycznego Miasta Gdańska.

projekt plakatu i programu: Piotr Białas / tatastudio.pl
grafiki w programie i na okładce: Janusz Wiśniewski
redakcja i korekta: Marta Boleska, Danuta Grochowska, Olimpia Schneider
tłumaczenie z języka francuskiego: Natalia Kozłowska

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

OPERA BAŁTYCKA

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

GDAŃSK
miasto wolności

Partner strategiczny Opery Bałtyckiej

LOTOS

PATRONI MEDIALNI

CULTURE.PL

gazeta WYBORCZA PL

ams

Radio Gdańsk

trojmiasto.pl

TVP GDAŃSK

ZE ZBIORÓW
Instytutu Teatralnego

OPERA
BALTYCKA

www.operabaltycka.pl